

Činnost Evropské komise v oblasti regionálního rozvoje

Ján Stupka

Bakalárska práca
2012/2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ján STUPKA**
Osobní číslo: **M10215**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Činnost Evropské komise
v oblasti socio-ekonomického rozvoje regionů**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Charakterizujte vnitřní strukturu Evropské komise.
- Uvedte relevantní prameny práva týkající se socio-ekonomického rozvoje.

II. Praktická část

- Provedte analýzu činnosti nástrojů institucí EU v dané oblasti.
- Navrhněte opatření na zvýšení efektivity nástrojů EU v oblasti socio-ekonomického rozvoje.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

EUROPEAN COMMISSION. European Union foreign investment yearbook 2008, data 2001–2006. 1. vyd. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008, 121 s. ISBN 978-92-79-08401-0.

EVROPSKÁ KOMISE. DIRECTORATE-GENERAL PRESS AND COMMUNICATION.

Jak funguje Evropská unie: průvodce občana institucemi EU. Lucemburg: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2004, ISBN 92-894-6364-3.

JENÍČEK, Vladimír. Vyvážený rozvoj: na globální a regionální úrovni. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 132 s. ISBN 978-80-7400-195-6.

KREJČÍ, Tomáš. Regionální rozvoj: teorie, aplikace, regionalizace. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita, 2010, 155 s. ISBN 978-80-7375-414-3.

WOKOUN, René a Jozef TVRDOŇ. Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010, 203 s. ISBN 978-80-245-1736-0.

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Zicha, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: 15. února 2013
Termín odevzdání bakalářské práce: 17. května 2013

Ve Zlíně dne 15. února 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a použité informační zdroje jsem citoval;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 15. 05. 2013

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Predmetom bakalárskej práce je činnosť Európskej komisie v oblasti regionálneho rozvoja. Prvá časť teoretickej časti je venovaná vnútornej štruktúre Európskej komisie, predstaveniu predsedu Komisie a jeho povinností a následne krátkemu priblíženiu členov Komisie na roky 2010 až 2014, predstaveniu ich politických portfólií a ich priorít. V teoretickej časti sú ďalej zmienené pramene práva týkajúce sa regionálneho rozvoja. Praktická časť práce sa venuje konkrétnym činnostiam Komisie, konkrétne Generálneho riaditeľstva pre regionálnu a mestskú politiku a následne zhodnoteniu významu týchto činností na rozvoj regiónov Európskej únie. Výstupom práce je následné zhodnotenie činnosti a poukázanie na pozitíva a negatíva.

Kľúčové slová: Európska únia, Európska komisia, primárne právo, sekundárne právo, regionálny rozvoj, štrukturálne fondy, dopady regionálnej politiky, inkluzívny rast, konkurencieschopnosť, inovácie, doprava, zamestnanosť, životné prostredie

ABSTRACT

Subject of the bachelor thesis is the activity of the European Commission in the field of regional development. The thesis is divided in two parts – theoretical and practical. First part of the theoretical part concentrates on the internal structure of the European Commission, introduction of the European Commission President and his obligations and then a brief introduction of Commission members for the period from 2010 to 2014, introduction of their political portfolios and their priorities. In the theoretical part are also mentioned the sources of law relating to regional development. Practical part of the thesis contains the specific activities of the Commission, specifically Directorate-General for regional and urban policy and then the assessment of the significance of these activities on the regional development in the European Union. The thesis output is then the assessment of the activity and pointing out on the positives and negatives.

Keywords: European Union, European Commission, primary law, secondary law, regional development, structural funds, impacts of the regional policy, inclusion growth, competitiveness, innovation, transport, employment, environment

Touto cestou by som sa chcel poďakovať za pomoc a odborné usmernenie pri vypracovávaní a záverečnej úprave práce JUDr. Jiřímu Zichovi, Ph.D.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia bakalárskej práce a verzia elektronická nahraná do IS/STAG sú totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VNÚTORNÁ ŠTRUKTÚRA EURÓPSKEJ KOMISIE	13
1.1 VOĽBA A POVINNOSTI PREDSEDU A KOMISÁROV	13
1.2 ZMENY OPROTI FUNKČNÉMU OBDOBÍU 2004 – 2009	14
1.3 HIERARCHICKÁ ŠTRUKTÚRA KOMISIE	15
1.3.1 Jednotliví členovia Barrosovej komisie	16
2 RELEVANTNÉ PRAMENE PRÁVA	21
2.1 PRIMÁRNE PRÁVO	21
2.2 SEKUNDÁRNE PRAMENE PRÁVA	24
2.2.1 Nariadenia.....	24
2.2.2 Smernice.....	26
2.2.3 Oznámenia	27
2.2.4 Rozhodnutia	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
3 ANALÝZA ČINNOSTI EURÓPSKEJ KOMISIE V OBLASTI REGIONÁLNEHO ROZVOJA	30
3.1 GENERÁLNE RIADITEĽSTVO PRE REGIONÁLNU A MESTSKÚ POLITIKU	30
3.1.1 Kohézne financovanie EÚ	31
3.1.2 Európsky fond regionálneho rozvoja	34
3.1.3 Kohézny fond.....	34
3.1.4 Nástroj predvstupovej pomoci – IPA.....	35
3.1.5 Fond solidarity EÚ	38
3.1.6 PEACE.....	38
3.1.7 Regionálna politika a najvzdialenejšie regióny.....	39
3.1.8 Európsky sociálny fond	41
4 PRACOVNÝ PROGRAM KOMISIE NA ROK 2013	42
4.1 ÚVOD A VYMENOVANIE CIEĽOV	42
4.1.1 Posilňovanie konkurencieschopnosti pomocou jednotného trhu a priemyselnej politiky.....	43
4.1.2 Vytvorenie integrovaného a prepojeného trhu telekomunikácií, energetiky a dopravy	44
4.1.3 Dosiahnutie súladu na trhu práce, aktívna politika zamestnanosti.....	44
4.1.4 Využívanie doposiaľ nevyužívaného potenciálu hospodárstva EÚ.....	45
4.1.5 Presadzovanie hodnôt demokracie, právneho štátu a ľudských práv aj mimo EÚ	46
5 ZHODNOTENIE VÝZNAMU ČINNOSTI EURÓPSKEJ KOMISIE V OBLASTI REGIONÁLNEHO ROZVOJA	47
5.1 DOPADY REGIONÁLNEJ POLITIKY	47
5.1.1 Inteligentný a inkluzívny rast	48

5.1.2	Posilňovanie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov	48
5.1.3	Zväčšenie podpory inovácií	50
5.1.4	Nepriama podpora	51
5.1.5	Doprava.....	51
5.1.6	Podpora ľudí, ESF	53
5.1.7	Životné prostredie.....	53
5.2	ZHRNUTIE A VLASTNÝ NÁZOR.....	54
ZÁVER		57
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY		58
ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....		61
ZOZNAM OBRÁZKOV		62

ÚVOD

Európska únia, ako jedna z dnes už neoddeliteľných súčastí našich životov, patrí k najdiskutovanejším témam posledných rokov. Väčšina z nás vníma Európsku úniu ako dynamicky sa vyvíjajúce spoločenstvo, ktoré sa určitými pravidlami snaží regulovať jednotlivé oblasti nášho života, či už ide o ekonomickú, politickú alebo inú oblasť. Únia sa súčasne usiluje o prehĺbenie miery integrácie členských štátov a rozšírenie jej pôsobnosti na čoraz väčší počet európskych štátov. Na zaistenie týchto cieľov samozrejme potrebuje aj určité inštitucionálne ukotvenie, ktorého vývoj môžeme sledovať posledné desaťročia. S rozširovaním zodpovedností EÚ sa rozrastali aj jej inštitúcie a rástol ich počet. Tieto inštitúcie spolu úzko spolupracujú v záujme občanov EÚ a vytvárajú stále pevnejšiu úniu ľudu Európy.

Cieľom tejto bakalárskej práce je podať informácie o činnosti výkonného orgánu EÚ a to o Európskej komisii, ktorá je bez pochyb kľúčovou inštitúciou EÚ. Práca je zameraná na činnosť v oblasti regionálneho rozvoja a v jej zhrnutí sa pokúsím zosumarizovať zistené pozitíva a negatíva.

Práca je rozdelená na dve základné časti, ktorými sú teoretická a praktická časť. V prvej časti teoretickej práce sú podané informácie o vnútornej štruktúre Komisie. Na začiatku je popísaný post predsedu, ktorým je aj na obdobie rokov 2010 až 2014 José Manuel Barroso, a povinnosti vyplývajúce z jeho postu. V práci sú ďalej spomenuté zmeny v štruktúre a úlohách Komisie oproti predchádzajúcemu funkčnému obdobiu a predstavenie jednotlivých členov a im pridelených portfólií v Komisii 2010 – 2014.

Druhá časť teoretickej práce je venovaná relevantným prameňom práva týkajúcich sa regionálneho rozvoja. Jedná sa o pramene primárneho práva, ktoré obsahuje predovšetkým zakladajúce zmluvy, akými sú napríklad Zmluva o Európskej únii, Zmluva o fungovaní Európskej únie alebo Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu. Taktiež sa jedná o pramene sekundárneho práva, ku ktorým patria právne akty ako sú nariadenia, smernice, rozhodnutia, odporúčania a stanoviská.

Praktická časť práce obsahuje činnosť EK, konkrétne Generálneho riaditeľstva pre regionálnu a mestskú politiku v oblasti regionálneho rozvoja. Táto časť je zameraná na rozpočet a fondy, za ktoré toto GR zodpovedá.

V ďalších častiach praktickej časti práce je rozoberaný pracovný program Komisie na rok 2013 a taktiež zhodnotenie významu činnosti na základe spomenutých príkladov dopadov regionálnej politiky na životy občanov EÚ. V závere práce je hlavný výstup tejto práce, ktorým je zhrnutie dosiahnutých poznatkov a vyjadrenie postoja k činnosti EK v oblasti rozvoja regiónov.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VNÚTORNÁ ŠTRUKTÚRA EURÓPSKEJ KOMISIE

Európska únia pozostáva z 27 štátov a má zhruba 500 miliónov obyvateľov. Je riadená tromi hlavnými inštitúciami a to: Európskym parlamentom, ktorý zastupuje hlas ľudu, Radou Európskej únie, ktorá by mala zastupovať hlas členských štátov a Európskou komisiou, ktorá predstavuje hlavný výkonný orgán EÚ. Úlohou komisie je príprava návrhov nových európskych právnych predpisov, zodpovedá za dohľad nad ich vykonávaním a v neposlednom rade spravuje rozpočet EÚ. Komisia bola podobne ako EP a Rada založená zakladajúcimi zmluvami EÚ v 50-tych rokoch dvadsiateho storočia. (*Ako funguje EÚ, 2007, s. 21-25*)

1.1 Voľba a povinnosti predsedu a komisárov

Kolégium komisárov je menované raz za päť rokov. Toto funkčné obdobie je rovnaké ako obdobie, na ktoré sa volí Európsky parlament. Celý proces výberu predsedu a komisárov začína menovaním predsedu vládami jednotlivých krajín EÚ. Budúceho predsedu následne schvaľuje Európsky parlament. V súčasnosti stojí v čele EK José Manuel Barroso, ktorý pokračuje vo svojej funkcii, ktorú zastával už v minulom funkčnom období 2004-2009. Jeho úlohou po zvolení je rokovanie s vládami členských štátov ohľadom potenciálnych kandidátov na posty komisárov a následné určenie ich portfólia. Nominovaní komisári po navrhnutí absolvujú niekoľko hodín trvajúci pohovor s poslancami EP, ktorí po tomto vypočutí uvedú stanovisko k celému tímu a teda buď Komisiu ako celok schvália, alebo odmietnu. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 4-5; Janků a Janků, 2010, s. 39-40*)

José Manuel Barroso

José Manuel Barroso spolupracuje s ďalšími 26 komisármi na realizácii konkrétnych politických iniciatív a určuje priority a program Európskej komisie. Počet komisárov je stanovený na jedného zástupcu z každej zeme. Tento systém funguje od roku 2005 kedy bol zavedený zmluvou z Nice.

Funkcia predsedu je samozrejme aj veľmi reprezentatívnou funkciou, predseda zastupuje EÚ na medzinárodných samitoch v rôznych oblastiach pôsobnosti Komisie a je aj členom Európskej rady. Vo funkčnom období 2004 – 2009 sa Barroso zamerával na hospodársku reformu. V oblasti energetiky alebo zmeny klímy viedol ambiciózne politiky. Barroso je taktiež autorom veľmi známej vízie, ktorú stanovil po svojom opakovanom vymenovaní

v roku 2009. Táto vízia sa týkala ďalších desiatich rokov a je známa ako Európa 2020. V tejto stratégii je okrem možných východísk z finančnej a ekonomickej krízy obsiahnutá aj výzva pre EÚ k sústredeniu na tri priority a to inkluzívny, inteligentný a udržateľný rast. Predseda Barroso si za cieľ stanovil aj udržanie postavenia EÚ na svetovej scéne aktívnou účasťou Komisie. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 7*)

Parlament, ktorému sa Komisia zodpovedá, môže rozpustiť celú Komisiu prijatím návrhu na vyslovenie nedôvery. Ak predseda požiada jednotlivých komisárov o odstúpenie a ostatní komisári s tým súhlasia, sú daní členovia Komisie povinní odstúpiť. (*Ako funguje EÚ, 2007, s. 22*)

Komisia je pri výkone svojich právomocí do značnej miery nezávislá, povinnosťou komisárov je konať výhradne v európskom záujme, nezastupujú teda vládne záujmy svojej krajiny. Jeden komisár je zodpovedný za konkrétnu oblasť politiky, od hospodárskej súťaže až po životné prostredie. Komisár je ďalej zodpovedný za riadenie jedného alebo viacerých generálnych riaditeľstiev alebo aj agentúr EÚ. (*Instituce EU, 2002, s. 23*)

Úlohou komisie ako „strážkyne zmlúv“ je aj dozor nad vykonávaním smerníc a nariadení vydaných Parlamentom a Radou. V jej právomoci je pri prípadnom porušení týchto povinností podanie žaloby na Súdnom dvore a tým donútenie dodržiavania práva EÚ. (*Jako funguje EÚ, 2007, s. 24*)

Každodenný chod Komisie zabezpečujú administratívni pracovníci, odborníci, prekladatelia, tlmočníci a pracovníci sekretariátu. Týchto európskych úradníkov je asi 23 000 a pôsobia najmä v Bruseli a Luxemburgu. Môže sa zdať, že ich je veľa, ale v skutočnosti je ich menej ako pracovníkov zamestnaných vo väčšine magistrátov miest strednej veľkosti v Európe. Ak zároveň prihliadneme k širokému spektru zodpovedností a úloh Komisie a k tomu, že zhruba pätina pracovníkov pracuje v prekladateľstve a tlmočníctve, tento počet sa môže dokonca zdať ako nízky. Práve práca tlmočníkov a prekladateľov je strašne dôležitá, hlavne kvôli nutnosti obracať sa na každého občana EÚ v jeho vlastnom jazyku. (*Instituce EU, 2002, s. 25; Jako funguje EÚ, 2007, s. 22*)

1.2 Zmeny oproti funkčnému obdobiu 2004 – 2009

Oproti minulému funkčnému obdobiu boli zmenené niektoré portfóliá Komisie 2010 – 2014 a to konkrétne: z predchádzajúceho portfólia životného prostredia boli vytvorené dve nové

portfóliá a to životné prostredie a oblasť klímy. K vede a výskumu boli pridané inovácie a z pôvodného portfólia spravodlivosť, sloboda a bezpečnosť boli vytvorené dva – spravodlivosť, základné práva a občianstvo a druhým portfóliom sú vnútorné záležitosti. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 5*)

Za ďalšiu novinku možno považovať aj prvú zahraničnú ministerku EÚ, predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Catherine Ashtonovú z Veľkej Británie. Catherine je členkou Labouristickej strany, ktorá patrí do skupiny socialistov a demokratov. Doposiaľ zastávala post eurokomisárky pre obchod, vo funkčnom období 2010 – 2014 je ale poverená riadením novej Európskej služby pre vonkajšiu činnosť a zároveň prvou podpredsedníčkou Barrosovej Komisie. Najmä z dôvodu jej špeciálnych úloh budú Barrosa pri jeho neprítomnosti zastupovať ostatní podpredsedovia a to v nasledovnom poradí:

- Viviane Redingová
- Joaquín Almunia
- Siim Kallas
- Neelie Kroesová
- Antonio Tajani
- Maroš Šefčovič

Nová Lisabonská zmluva, ktorá nadobudla platnosť 1. decembra 2009, teda priniesla mnoho zmien, nová štruktúra však slúži predovšetkým na pomoc EÚ riešiť výzvy, ktorým v súčasnosti čelíme a v budúcnosti čeliť budeme. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 4-5*)

1.3 Hierarchická štruktúra Komisie

Všetky významné záležitosti k rozhodovaniu sú smerované na pravidelné týždenné jednania kolégia komisárov. Hlavnú riadiacu zodpovednosť v oblastiach jednotlivých politik EÚ nesie komisár, ktorému je pridelená daná oblasť. Príslušnému komisárovi sú formálne zodpovední generálni riaditelia, ktorí stoja v čele daného generálneho riaditeľstva. Riaditeľstvá sú riadené riaditeľmi, ktorí podávajú svoje správy generálnemu riaditeľovi, v prípade veľkých generálnych riaditeľstiev tieto správy podávajú zástupcovi generálneho riaditeľa. (*Janků a Janků, 2010, s. 42*)

1.3.1 Jednotliví členovia Barrosovej komisie

Táto časť je venovaná postupne profilom jednotlivých komisárov a prioritám im pridelených politík. Aj keď by sa takmer o každom politickom portfóliu EK 2010-2014 dalo povedať, že je aspoň okrajovo spojené s rozvojom regiónov, zameral som sa výlučne na komisárov, ktorých portfóliá sa vcelku zásadne dotýkajú témy regionálneho rozvoja a najmä oblastí, v ktorých v záverečnej časti praktickej práce demonštrujem dopady regionálnej politiky.

Joaquín Almunia – Hospodárska súťaž

Tento španielsky podpredseda pre hospodársku súťaž má ako hlavnú úlohu stanovené dosiahnutie spravodlivej hospodárskej súťaže, ktoré by bolo ku prospechu jednak podnikom a na druhej strane samozrejme aj spotrebiteľom. Jeho prioritou je najmä zabezpečiť dodržovanie pravidiel podnikmi aj vládami členských štátov a zvažoval aj rôzne možnosti náhrad dotknutým subjektom, ktorí utrpeli na základe kartelového správania. Komisar Almunia ďalej prisľúbil, že urobí všetko čo bude v jeho silách aby Európa prekonala hospodársku krízu a dosiahla udržateľný a vyvážený rast. Španielsky komisar má kontrolovať aj štátne dotácie podnikom a postupne chce odstraňovať dočasné opatrenia, ktoré slúžili ku stabilizovaniu finančného sektora, aby banky mohli z krízy vyjsť plne funkčné. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 12-13*)

Siim Kallas – Doprava

Estónsky podpredseda pre dopravu má na starosti hlavne otázku rýchleho, lacného a v prvom rade efektívneho presunu osôb a tovaru v rámci EÚ. Spolu s bezpečnosťou a spoľahlivosťou dopravného systému sú to hlavné prvky dynamickej ekonomiky a súdržnej spoločnosti, ktorú sa EÚ snaží dosiahnuť. Kallasova priorita číslo jedna je pochopiteľne zladať prvky ako rýchlosť a bezpečnosť dopravy, ochrana práv cestujúcich, ziskovosť dopravných podnikov a najmä riešenie otázok znižovania emisií uhlíka a celkovo zaoberanie sa otázkami životného prostredia. Kallas verí v pridanú hodnotu, ktorú by podľa neho priniesli najmä väčšie investície do infraštruktúry, ktoré však nesmú byť krátkozraké a myslieť len na vnútroštátny záujem. V súvislosti so životným prostredím preferuje komisar pre dopravu zavádzanie inteligentných dopravných systémov a pochopiteľne aj využívanie verejnej dopravy. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 14-15*)

Neelie Kroesová – Digitálny program

Holandská podpredsedníčka pre digitálnu agendu je v rámci svojho postu zodpovedná za presadzovanie jednotného politického rámca pre informačné a komunikačné technológie a zabezpečenie vedúceho technologického postavenia Európy v oblasti IKT. Na výskum v tejto oblasti je každoročne pridelených 1,7 mld. EUR z finančných prostriedkov EÚ. Cieľom Kroesovej je zväčšenie objemu finančných prostriedkov najmä prostredníctvom vnútroštátnych a súkromných zdrojov. Jednou z hlavných priorít je v jej portfóliu poskytnutie možnosti na získanie e-zručností všetkým občanom Európy a taktiež založenie jednotného trhu pre výkon elektronických služieb. Trvá na tom, že zjednotenie trhu je v prospech spotrebiteľov aj podnikov a považuje ho za jeden zo základných kameňov jej vízie pre európsky digitálny program. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 16-17*)

Antonio Tajani – Priemysel a podnikanie

Taliansky podpredseda EK pre priemysel a podnikanie sa narodil v roku 1953 v Ríme. V roku 1994, kedy začal svoju politickú kariéru, sa stal členom Európskeho parlamentu a v roku 2008 sa na rok stal podpredsedom EK zodpovedným za dopravu. Na tomto poste vystriedal Franca Frattiniho.

Portfólio tohto eurokomisára predstavuje veľmi dôležitú časť stratégie Európa 2020. Moderný priemysel a hlavne dôraz na malé a stredné podniky taktiež zohrávajú dôležitú úlohu pri prekonávaní krízy. Antonio Tajani je zodpovedný za dynamický hospodársky rast a atraktivitu Európy pre priemysel. Samozrejmosťou tohto portfólia je aj súvis s ochranou životného prostredia a posun k nízkouhlíkovému hospodárstvu. Cieľom Tajaniho je pozdvihnúť konkurencieschopnosť priemyslu a dosiahnuť inovatívny, udržateľný a dynamický prístup malých a stredných podnikov k environmentálnym a hospodárskym otázkam. Ďalším cieľom talianskeho komisára je uľahčenie prístupu malých a stredných podnikov k financiám, čo by podľa jeho predstáv mohlo týmto podnikom pomôcť pri vývoze. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 18-19*)

Janez Potočnik – Životné prostredie

„Bud' bude Európa fungovať ako zelený kontinent, alebo nebude existovať vôbec.“ Toto je heslo slovinského komisára pre životné prostredie. Predmetom tohto portfólia politiky je

veľmi široké spektrum problémov, počínajúc od biodiverzity až k znečisťovaniu vody. V Komisii 2010 – 2014 vzhľadom ku globálnemu a strategickému významu vytvorila zmena klímy vlastné portfólio. Potočník hovorí o význame tohto oddelenia a dôležitosti toho aby otázky životného prostredia vyšli z tieňa dovedy dominantnej oblasti zmeny klímy. Hlavnými cieľmi stanovenými Potočníkom sú presadzovanie environmentálnych právnych predpisov, ochrana biodiverzity a taktiež efektívita vo využívaní prírodných zdrojov. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 22-23*)

Andris Piebalgs - Rozvoj

Komisár pre rozvoj má za cieľ obhájiť prvenstvo EÚ v poskytovaní pomoci vo svete rozvoja. EÚ je totiž poskytovateľom celosvetovej pomoci zo 60%, pričom na celosvetovom HDP sa podieľa len 22 percentami. Rozpočet Európskeho rozvojového fondu je niečo vyše 22,5 miliardy EUR. Dôležité v tomto portfóliu sú najmä dodávky potravín a vody, zdravie alebo upevnenie vzťahov s Afrikou. Jednoznačne hlavným cieľom Andrisa Piebalgsa je však znížovanie chudoby a tým pádom naliehanie na krajiny Únie, ktoré by napriek ťažkým hospodárskym podmienkam mali zachovať dostatočný rozpočet na pomoc. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 26-27*)

Androulla Vassiliouová – Vzdelávanie, kultúra, viacjazyčnosť a mládež

Portfólio vzdelávania, kultúry, viacjazyčnosti a mládeže má na starosti cyperská komisárka Androulla Vassiliouová, ktorá je názoru, že kvalitná príprava a vzdelávanie ľudí všetkých vekových kategórií je základným faktorom pri vytváraní znalostnej spoločnosti. Zmena v tomto funkčnom období Komisie sa týka viacjazyčnosti, ktorá bola v minulosti samostatným portfóliom. K hlavným prioritám komisárky Vassiliouovej patrí rozširovanie prístupu k vzdelaniu, budovanie tvorivého prostredia alebo podpora mladých a zlepšovanie ich mobility. Úsilie komisárky bude smerovať aj k zvýšeniu pomeru občanov EÚ s vysokoškolským vzdelaním z 31% na 40% alebo príprava iniciatívy Mládež v pohybe, vďaka ktorej by si mladí ľudia mohli zlepšiť zručnosti v zahraničí. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 30-31*)

Karel de Gucht - Obchod

Európsky komisár pre obchod zastupuje Úniu pri rokovaní Svetovej obchodnej organizácie, kde bývajú stanovené pravidlá medzinárodného obchodu. Úlohou komisára je aj uzatváranie obchodných dohôd s krajinami alebo subjektmi z celého sveta a politický aj

právný rámec umožňujúci obchodovanie. Cieľom tohto portfólia je aj zvyšovanie úrovne spolupráce so silnými ekonomikami akými sú Spojené štáty americké alebo Čína. De Guchtovým cieľom je dosiahnutie prospechu z obchodu najmä rozvojovým krajinám EÚ, podpora rastu a zamestnanosti a taktiež umožnenie subjektom rozširovanie podnikania. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 34-35*)

Máire Geogheganová-Quinnová – Výskum, inovácie a veda

Prvá žena írskej vlády odkedy získalo Írsko nezávislosť, je dnes komisárkou pre výskum, inovácie a vedu. Tieto oblasti sú kľúčové k získaniu stratených pracovných miest a vytvoreniu stabilnej znalostnej ekonomiky. V rámcovom programe na roky 2007-2013 je na tieto oblasti vyčlenených 50 miliárd EUR, z ktorých väčšina putuje na medzinárodnú spoluprácu pri výskume, najmä z dôvodu zabránenia duplicitného výskumu. Z tejto čiastky však môžu čerpať aj jednotlivci, excelentní vedci. Komisia podporuje výskum najmä vo veľmi dôležitých oblastiach životného prostredia, napríklad v bezpečnosti potravín, jadrovej bezpečnosti alebo zmeny klímy. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 38-39*)

Janusz Lewandowski – Finančné plánovanie a rozpočet

Poľský komisár zodpovedný za rozpočet a finančné plánovanie má za úlohu zostavovanie a riadenie ročných, poprípade viacročných, plánov finančných výdavkov EÚ. Schvaľovanie rozpočtov majú na starosti Parlament a Rada. Lewandowski trvá na uskutočnení rozpočtovej reformy v oblastiach, ktoré na nás majú vplyv dnes alebo budú mať vplyv v budúcnosti. Jedná sa o oblasti akými sú zmena klímy, zásobovanie energiou alebo bezpečnosť. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 40-41*)

Kristalina Georgievová – Medzinárodná spolupráca, humanitárna pomoc a krízové opatrenia

Bulharská komisárka zodpovedá za portfólio, ktoré je bezpochyby najdôležitejšie pre tých občanov, ktorí naliehavo potrebujú pomoc, to znamená portfólio medzinárodnej spolupráce, humanitárnej pomoci a krízových opatrení. V tejto oblasti je Európa najväčším poskytovateľom pomoci na svete a úlohou komisárky je efektívne využívanie a nasadzovanie nástrojov tejto pomoci. Humanitárna pomoc bola takisto ako rôzne iné oblasti uznaná ako samostatné odvetvie politiky po vstupe Lisabonskej zmluvy do platnosti. V tejto zmluve je obsiahnuté aj vytváranie dobrovoľných humanitárnych zborov, čo je jednou z priorit komisárky Georgievovej. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 44-45*)

Johannes Hahn – Regionálna politika

Rakúskemu komisárovi bolo podľa môjho názoru pridelené jedno z najdôležitejších, ak nie najdôležitejšie, portfólio. Je ním regionálna politika, na ktorú sa vynakladá viac ako tretina celkového rozpočtu EÚ. Hlavnými úlohami je modernizácia infraštruktúr, projekty zamerané na podporu výskumu a inovácií a podobne. Jasným cieľom Hahnovho portfólia je dosiahnutie udržateľného rastu v každom regióne Európy. Ako kľúčovú prioritu vníma Hahn podporu konkurencieschopnosti regiónov a je presvedčený, že Európa má všetky predpoklady na obstatie v svetovej hospodárskej súťaži. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 48-49*)

Štefan Füle – Rozšírenie a európska susedská politika

Rozšírenie a európska susedská politika, to je portfólio, za ktoré je zodpovedný český komisár Štefan Füle. Jeho zodpovednosťou je najmä rokovanie s kandidátskymi zemami a pomoc krajinám v prípravách na členstvo v EÚ. O tejto politike Füle tvrdí, že prináša obrovské výhody pre občanov Únie a odvoláva sa pritom na posledné rozširovania. Füle verí v ďalšie rozširovanie EÚ a plánuje dosiahnuť, aby EÚ bola každým rozšírením čoraz silnejšia. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 52-53*)

László Andor – Zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie

Za inkluzívny pracovný trh zodpovedá maďarský komisár László Andor. Konkrétne ide o portfólio zamestnanosti, sociálnych záležitostí a začlenenia. Hlavná úloha tohto komisára je zároveň aj najvyššou prioritou EÚ a jedná sa o vytváranie nových pracovných miest. Zvláštnou prioritou je aj riešenie nezamestnanosti mládeže, ku ktorej by mala dopomôcť aj iniciatíva Nové zručnosti pre nové pracovné miesta. (*Európska komisia 2010-2014, 2010, s. 54-55*)

2 RELEVANTNÉ PRAMENE PRÁVA

V nasledujúcej časti mojej práce sa budem zaoberať prameňmi práva, ktoré sa týkajú regionálneho rozvoja. Táto časť v úvode obsahuje základnú charakteristiku pojmu prameň práva a následne rozdelenie prameňov na primárne a sekundárne. Pri charakteristike sekundárnych prameňov práva som väčšinou čerpal z odbornej literatúry, pri uvádzaní konkrétnych právnych predpisov týkajúcich sa regionálneho rozvoja som však čerpal z aktuálnych právnych textov stránok Európskej komisie.

Pojem prameň práva má dvojitý význam. V pôvodnom slova zmysle označuje dôvod vzniku práva, respektíve motiváciu k vytvoreniu práva. Prameňom práva by v tomto zmysle bola vôľa uchovať mier a vytvoriť lepšiu Európu pomocou hospodárskeho prepojenia. Vytvorenie mieru a lepšej Európy sú práve dva motívy, ktorým EÚ vd'áci za svoju existenciu. Vo formálnom zmysle je pojem prameň práva možné definovať ako formu, v ktorej je obsiahnuté objektívne právo. Na európskej úrovni objektívne právo zahŕňa či už všeobecné pravidlá správania sa, ale aj akty aplikácie práva, to znamená súdne alebo správne rozhodnutia inštitúcií EÚ. Medzi pramene európskeho práva zaraďujeme primárne a sekundárne právo, všeobecné právne zásady, rozhodnutia Súdneho dvora EÚ, vonkajšie zmluvy s tretími štátmi, právnu obyčaj a tzv. terciárne právo, ktoré predstavuje zmluvy uzatvorené medzi členskými štátmi EÚ. (Tichý, 2006, s. 223-225)

2.1 Primárne právo

Primárne právo tvorí sústava mnohostranných medzinárodných zmlúv, ktoré sú podľa teórie práva označované za normatívne právne zmluvy a podľa teórie medzinárodného práva za zmluvy právotvorné – partikulárne, ktoré zakladajú medzi zmluvnými stranami práva a povinnosti v určitom regióne. Primárne právo je možné považovať za najvyšší prameň práva EÚ a predstavuje vrchol európskeho právneho rádu. Obsahuje predovšetkým tieto zmluvy :

- zakladajúce zmluvy : Zmluva o Európskej únii, Zmluva o fungovaní Európskej únie a Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu
- protokoly a prílohy ku zmluvám, zmluvy o pristúpení členských štátov k EÚ a ostatné zmluvy

(Svoboda, 2010, s. 70; Právo EÚ, ©2012)

Zmluva o EÚ je zmluva zakladajúca Európsku úniu, na ktorú členské štáty preniesli právomoci na dosiahnutie spoločných cieľov, zatiaľ čo Zmluva o založení ES pre atómovú energiu a Zmluva o fungovaní EÚ sú pôvodnými zakladajúcimi zmluvami dvoch Európskych spoločenstiev. Zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva je pôvodný názov Zmluvy o fungovaní EÚ, ktorý bol od 1.11.1993 Maastrichtskou zmluvou zmenený na Zmluva o založení ES. Isté zmeny zaviedla aj Lisabonská zmluva – Zmluva o založení ES bola premenovaná na Zmluvu o fungovaní EÚ. Táto zmluva upravuje najmä fungovanie Únie a vymedzuje oblasti, rozsah a spôsob vykonávania právomocí EÚ. Asi najdôležitejšou zmenou zavedenou Lisabonskou zmluvou je práve skutočnosť, že EÚ nadobudla právnu subjektivitu a v zmysle článku 1 Zmluvy o EÚ nahradila pôvodné ES a stala sa jeho právnym nástupcom. Nahradenie malo za následok odstránenie rozdielov a hraníc medzi dvomi zmluvami, na ktorých sa EÚ zakladá. (Článok 1 ZEÚ; Článok 1 ZFEÚ)

A. Kaczorowska je názoru, že oddelenie týchto dvoch zmlúv má skôr len formálny charakter, keďže podľa jej názoru tvoria obidve tieto zmluvy obsahovo jeden text. Obdobného názoru je aj J. Syllová, ktorá tvrdí, že ustanovenie článku 1 Zmluvy o EÚ síce nevykonáva zlúčenie zmlúv po technickej stránke, ale vykonáva zlúčenie v zmysle právnom. Ustanovenia týchto dvoch zmlúv majú rovnakú právnu silu a hierarchia medzi ich článkami je stanovená systematickým vnútorným usporiadaním na základe zaradenia jednotlivých ustanovení pod zmluvy, kapitoly, atď., ako aj ich obsahom a zásadou *lex specialis derogat legi generali* (prednosť konkrétnejšieho právneho predpisu pred všeobecnejším). (Kaczorowska, 2010, s. 201; Syllová, 2010, s.7)

Zmluvy pozmeňujúce a dopĺňajúce zakladajúce zmluvy, to znamená zmluvy o pristúpení nových členských štátov a zmluvy meniace zakladajúce zmluvy v rámci inštitucionálnej štruktúry a vecnej pôsobnosti, sú taktiež súčasťou primárneho práva. Do kategórie dopĺňajúcich a pozmeňujúcich zmlúv sa zaraďujú: Jednotný európsky akt, Zmluva o Európskej únii (Maastrichtská zmluva), Amsterdamská zmluva, Lisabonská zmluva a Zmluva z Nice. Medzi ďalšie akty primárneho práva patria napríklad Akt o všeobecných a priamych voľbách poslancov Európskeho parlamentu, ktorý má dôležité postavenie v systéme primárneho práva. (Tichý, 2006, s. 233)

Zakladajúce zmluvy určujú rozsah pôsobnosti EÚ, jej ciele, vymedzujú štruktúru inštitucionálneho systému, stanovujú zásady týkajúce sa rozdelenia moci a taktiež splnomocnenie k vydávaniu sekundárneho práva. Hovoríme teda, že tieto zmluvy tvoria prvotný prameň práva, v ktorom je obsiahnutý právny základ pre tvorbu sekundárneho práva. Súdny dvor EÚ uznal primárne právo za základnú ústavnú chartu EÚ, ktorá ma nadradené postavenie nad všetkými ostatnými prameňmi práva EÚ. (*Tichý, 2006, s. 233*)

Otázka regionálnej politiky je upravená najmä v hlave XVIII Zmluvy o fungovaní Európskej únie s názvom Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť. Článok 174 Zmluvy o fungovaní EÚ hovorí, že hlavným cieľom EÚ je znižovanie rozdielov medzi úrovňami rozvoja a zaostalosti v jednotlivých regiónoch EÚ. K dotknutým regiónom, ktorým je treba venovať najväčšiu pozornosť, patria regióny zasiahnuté zmenami v priemysle, regióny doplácajúce na znevýhodnené prírodné a demografické podmienky, vidiecke, horské alebo ostrovné regióny. V článku 175 je uvedené, aby jednotlivé členské štáty riadili svoje hospodárske politiky tak, aby dosiahli ciele, ktoré sú uvedené v článku 174. K dosiahnutiu týchto cieľov prispieva aj pomocou štrukturálnych fondov (Európskeho sociálneho fondu, Európskeho fondu pre regionálny rozvoj a Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu), Európskej finančnej banky a ostatných finančných nástrojov. Povinnosťou Európskej komisie je každé 3 roky predložiť správu o pokroku pri dosahovaní hospodárskej, územnej a sociálnej súdržnosti a o spôsobe akým ku danému pokroku prispeli práve finančné nástroje spomenuté v tomto článku. Túto správu Komisia predkladá Európskemu parlamentu, Rade, Výboru regiónov a Hospodárskemu a sociálnemu výboru. Článok 176 hovorí o ciele Európskeho fondu pre regionálny rozvoj, ktorým je pomoc pri odstraňovaní regionálnych disparít na území EÚ svojou účasťou na štrukturálnych zmenách, rozvoji a premene upadajúcich priemyselných oblastí. (*Článok 174 ZFEÚ; Článok 175 ZFEÚ*)

Hlava XI Zmluvy o fungovaní EÚ sa venuje Európskemu sociálnemu fondu, ktorý bol zriadený so zámerom zlepšenia pracovných príležitostí a tým zvýšenia životnej úrovne. ESF je spravovaný Komisiou za pomoci výboru, ktorý je tvorený predstaviteľmi vlád, organizáciami zamestnávateľov a odbormi. Predsedom výboru je člen Komisie. (*Článok 162 ZFEÚ*)

2.2 Sekundárne pramene práva

Sekundárne právo sa skladá z právnych aktov, ktoré sú uvedené v Zmluve o fungovaní EÚ, konkrétne v článku 288. Sú nimi nariadenia, smernice, rozhodnutia, odporúčania a stanoviská. Okrem týchto právnych aktov existujú aj atypické právne akty uvedené v osobitných ustanoveniach Zmluvy o fungovaní EÚ okrem článku 288, alebo niektoré akty, ktoré boli zavedené praxou inštitúcií EÚ. Právne akty zavedené praxou sú svedectvom, že škála právnych aktov, ktorých prijímanie predpokladá primárne právo, nie je pre potreby EÚ vždy postačujúca. Právne akty sekundárneho práva majú nižšiu silu ako normy primárneho práva a sekundárne právo musí zároveň splňať podmienku súladu s právom primárnym. Hlavným účelom sekundárneho práva je podrobnejšia úprava vzťahov upravených primárnym právom. (*Tichý, 2006, s. 226*)

Táto časť je venovaná jednotlivým druhom prameňov sekundárneho práva, v krátkosti ich všeobecnou charakteristikou a následne predstaveniu konkrétnych aktov týkajúcich sa regionálneho rozvoja.

2.2.1 Nariadenia

Nariadenie je normatívny právny akt upravujúci vzťahy všeobecného charakteru a zaväzujúci neobmedzený počet osôb, ktorým sú určené pravidlá správania v ňom obsiahnuté. Podľa článku 288 Zmluvy o fungovaní EÚ má nariadenie všeobecnú platnosť, je záväzný vo svojej celistvosti a taktiež je priamo uplatniteľný v členských štátoch EÚ. Základným znakom nariadenia je práve všeobecná platnosť = všeobecná záväznosť, čo znamená, že nezaväzuje len orgány EÚ a členské štáty, ale aj právnické a fyzické osoby vnútroštátneho práva. Nariadenie je teda z hľadiska funkcie jednotným nástrojom práva EÚ. Podľa článku 288 Zmluvy o fungovaní EÚ je to jediný typ sekundárneho prameňa práva, ktorý má priamu použiteľnosť vo všetkých členských štátoch. (*Janků a Janků, 2010, s. 53; Tichý, 2006, s. 238*)

Nariadenie Rady č. 1083/2006, taktiež známe ako všeobecné nariadenie obsahuje všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ruší sa ním nariadenie č. 1260/1999. Sú v ňom definované princípy, pravidlá a normy uplatňovania troch nástrojov, ktoré predstavujú práve spomenuté fondy. V nariadení sa uvádza proces zostavovania programov, ktoré EÚ vytvorila pre regionálnu politiku. Rovnako sú v ňom obsiahnuté normy finančného riadenia, kontroly a hodnotenia.

Zmenené poskytovanie financií by malo znamenať zjednodušené a vyvážené spravovanie Kohézneho fondu a štrukturálnych fondov. *(Právne texty, ©2012a)*

Nariadenie Európskej komisie č. 1828/2006, tiež známe ako vykonávacie nariadenie, vzniklo na základe využívania štrukturálnych a kohéznych fondov 2007-2013 a je v ňom obsiahnutá sústava pravidiel týkajúcich sa administrácie regionálnych finančných nástrojov. *(Právne texty, ©2012a)*

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja ruší nariadenie č. 1783/1999 a je definíciou poslania fondu, ktorý by mal napomáhať k znižovaniu regionálnych disparít v rámci EÚ. Jeho prostredníctvom sú podporené programy sústredené na hospodárske zmeny, regionálny rozvoj, zvyšovanie konkurencieschopnosti a územnú spoluprácu na celom území Únie. Medzi priority patria investície do infraštruktúry, výskumu alebo ochrany životného prostredia. *(Právne texty, ©2012a)*

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1081/2006 sa venuje využívaniu Európskeho sociálneho fondu, ktorý by mal byť využívaný k politike zamestnanosti presadzovanej Úniou. Jeho štyrmi hlavnými oblasťami sú:

- zvyšovanie adaptability pracovníkov a podnikov
- potlačanie diskriminácie a tým posilnenie spoločenského začlenenia
- zlepšovanie prístupu k zamestnanosti a účasti na trhu práce
- zjednodušenie získania zamestnania pre ľudí so zdravotným postihnutím.

(Právne texty, ©2012a)

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1082/2006 sa týka Európskeho zoskupenia územnej spolupráce, ktorého úlohou je zjednodušiť cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu medzi mestskými a regionálnymi úradmi. *(Právne texty, ©2012a)*

Nariadením č. 1084 z 11.7.2006 sa zriaďuje Kohézny fond, určený pre jednotlivé členské štáty, kde hrubý národný dôchodok nedosahuje 90%-ný priemer v rámci EÚ. Z tohto fondu sa poskytujú prostriedky na oblasť dopravných sietí a životného prostredia. Tento fond prispieje spolu s Európskym fondom regionálneho rozvoja k decentralizovaným investičným

programom, čo znamená, že jednotlivé programy nebudú musieť podliehať schvaľovaniu v Komisii. (*Právne texty, ©2012a*)

Nariadením Rady č. 1085/2006 sa ustanovuje nástroj predvstupovej pomoci – IPA. Práve nástroju predvstupovej pomoci sa budem vo veľkej miere venovať v praktickej časti. Preto nariadenia alebo rozhodnutia týkajúce sa plánovania alebo prevádzania spomeniem v kontexte či už v súvislosti so systémom NPP alebo potenciálnymi čerpatel'mi tejto pomoci.

2.2.2 Smernice

Smernice sú charakteristické ako nástroje s menšou normatívnou účinnosťou. Na rozdiel od nariadení sú smernice pramene sekundárneho práva záväzné len pre členské štáty, ktorým sú určené. V smernici je stanovený výsledok, ktorý je potrebné dosiahnuť, pričom samotné metódy a formy jeho dosiahnutia sa nechávajú vnútroštátnym orgánom. Z funkčného hľadiska sú smernice dvojstupňovým nástrojom. V prvom stupni je vždy stanovený jednotný cieľ z pohľadu EÚ, to znamená jadro danej úpravy, zatiaľ čo v druhom stupni je sledovaný zámer uskutočnený v rámci členských štátov. (*Janků a Janků, 2010, s. 54; Gerloch, 2007, s. 66*)

29.11.2007 vydala Európska komisia usmernenia týkajúce sa finančných opráv, ktoré je potrebné uplatňovať na výdavky spolufinancované z Kohézneho a štrukturálnych fondov pri nedodržaní pravidiel o verejnom obstarávaní. (*Právne texty, ©2012b*)

Za hlavné usmernenia týkajúce sa regionálnej politiky možno označiť strategické usmernenia Spoločenstva o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti na roky 2007 – 2013, ktoré boli vydané na základe rozhodnutia Rady z 6. októbra 2006 a obsahujú usmernenia pre kohéznu politiku na obdobie rokov 2007-2013 rovnako ako aj územný rozmer kohéznej politiky. V usmerneniach pre kohéznu politiku sú udané tri priority zamerania prostriedkov, ktorými sú konkrétne zvyšovanie počtu a skvalitňovanie pracovných pozícií a celkovo zvyšovanie investícií do ľudského kapitálu. Ďalšou prioritou by malo byť zvyšovanie atraktivity jednotlivých regiónov vďaka zlepšeniu ich dostupnosti a zvýšeniu kvality služieb pri zachovaní životného prostredia. Treťou prioritou je podpora podnikania, inovácií a znalostnej ekonomiky prostredníctvom výskumu a nových informačných a komunikačných technológií. V druhej časti, ktorá sa venuje územnému rozmeru sa hovorí o kohéznej politike ako politike schopnej sa prispôbiť špecifickým potrebám rôznych geografických oblastí, na rozdiel

od sektorových politik. Členské štáty by práve osobitým geografickým podmienkam mali venovať zvláštnu pozornosť, ktorá by prispievala k vytváraniu trvalo udržateľných komunit. Nevzatie územného rozmeru na ľahkú váhu by zároveň zabraňovalo znižovaniu rastu spôsobeného nerovnomerným rozvojom regiónov. Ďalšími témami spomínanými v tomto usmernení sú napríklad príspevky mestám k rastu a zamestnanosti alebo cezhraničná, nadnárodná a medziregionálna spolupráca. (*Úradný vestník*, ©2012)

2.2.3 Oznámenia

V roku 2013, konkrétne 8. apríla vydala Komisia zatiaľ jedinú správu, ktorá bola smerovaná Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Správa sa týkala stratégií EÚ pre podunajskú oblasť, jej novým a existujúcim projektom, ochrane životného prostredia v podunajskej oblasti a iným otázkam. (*Právne texty*, ©2012c)

2.2.4 Rozhodnutia

Adresátmi rozhodnutia môžu byť členské štáty, právnické alebo fyzické osoby. Lisabonská zmluva udáva, že rozhodnutie je akt sekundárneho práva záväzný v celom rozsahu a rozhodnutie, ktoré presne označuje komu je určené, je záväzné len pre nich. Práve od vstupu Lisabonskej zmluvy do platnosti sa zmenila charakteristika rozhodnutia, ktoré v dnešnej dobe už nemusí mať adresátov a v takom prípade je teda záväzné pre neurčitý počet subjektov určených všeobecným spôsobom. (*Griller, 2008, s. 95*)

Rozhodnutia na roky 2007 – 2013 pre štrukturálne fondy sa týkajú 4 oblastí a to :

- Európska územná spolupráca
- Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť
- Konvergencia
- Kohézny fond.

V oblasti územnej spolupráce ide o 4 rozhodnutia Komisie a to:

1. Rozhodnutie z 15.5.2007 ustanovujúce rozdelenie rozpočtových prostriedkov pre Bulharsko a Rumunsko v rámci cieľa Európska územná spolupráca (toto rozhodnutie mení a dopĺňa rozhodnutie z 4.8.2006)

2. Rozhodnutie z 26.3.2007, ktoré stanovuje zoznam regiónov a oblastí Bulharska a Rumunska, ktoré majú právo na finančné prostriedky z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (toto rozhodnutie mení a dopĺňa rozhodnutie z 31.10.2006)
3. Rozhodnutie z 31.10.2006, ktoré obsahuje zoznam regiónov a oblastí oprávnených na financovanie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci nadnárodnej a cezhraničnej línie cieľa Európska územná spolupráca
4. Rozhodnutie z 4.8.2006, ktorým sa stanovuje rozdelenie viazaných rozpočtových prostriedkov podľa členských štátov v rámci cieľa Európska územná spolupráca.

(Právne texty, ©2012d)

Z rozhodnutí Komisie z oblasti regionálnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti je pre nás najdôležitejšie rozhodnutie z 30.8.2010 týkajúce sa práve Slovenska a Českej republiky, ktorým sa stanovuje orientačné rozdelenie záväzkov pre cieľ regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. *(Právne texty, ©2012d)*

Ďalšie rozhodnutie týkajúce sa kohéznej politiky, konkrétne Kohézneho fondu je rozhodnutie Komisie z 4.8.2006, ktoré obsahuje zoznam členov EÚ oprávnených využívať finančné prostriedky z Kohézneho fondu na roky 2007-2013. *(Právne texty, ©2012d)*

Z rozhodnutí týkajúcich sa cieľu Konvergencia je najnovším práve Rozhodnutie Komisie z 30.8.2010, ktorým sa stanovuje rozdelenie v rámci záväzkov podľa členských štátov pre cieľ Konvergencia na obdobie rokov 2007-2013, najmä čo sa týka kvót pre Českú republiku, Poľsko a Slovensko. *(Právne texty, ©2012d)*

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA ČINNOSTI EURÓPSKEJ KOMISIE V OBLASTI REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Európska komisia je zástupcom záujmov EÚ a jej výkonným orgánom. Pod pojmom Komisia sa označuje či už práve inštitúcia alebo aj kolégium komisárov. Jej hlavným sídlom je Brusel, časť jej útvarov však sídli aj v Luxemburgu. Zastúpenia Komisie, respektíve jej úrady, sú v každom členskom štáte EÚ. K hlavným úlohám EÚ patrí príprava novej legislatívy rovnako ako aj plánovanie iných činností, ktoré sa však musia držať priorit stanovených predsedom Komisie. Medzi ďalšie jej úlohy môžeme zaradiť riadenie jednotlivých politik, plnenie rozpočtového plánu, zastupovanie EÚ na medzinárodnej scéne a spolu so Súdnym dvorom aj presadzovanie európskeho práva. (*Janků a Janků, 2010, s. 40-41*)

Európska komisia sa organizačne člení do niekoľkých útvarov a služieb, rovnako známych aj ako generálnych riaditeľstiev. Tieto riaditeľstvá majú na starosti jednotlivé portfólia politik od daní, obchodu, výskumu až po životné prostredie. V tejto časti práce sa zameriam na charakteristiku práve jedného z nich a tým bude Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku. Po krátkom predstavení tohto GR sa pokúsím podrobnejšie rozobrať rozpočet a fondy, ktoré má toto GR na starosti.

3.1 Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku

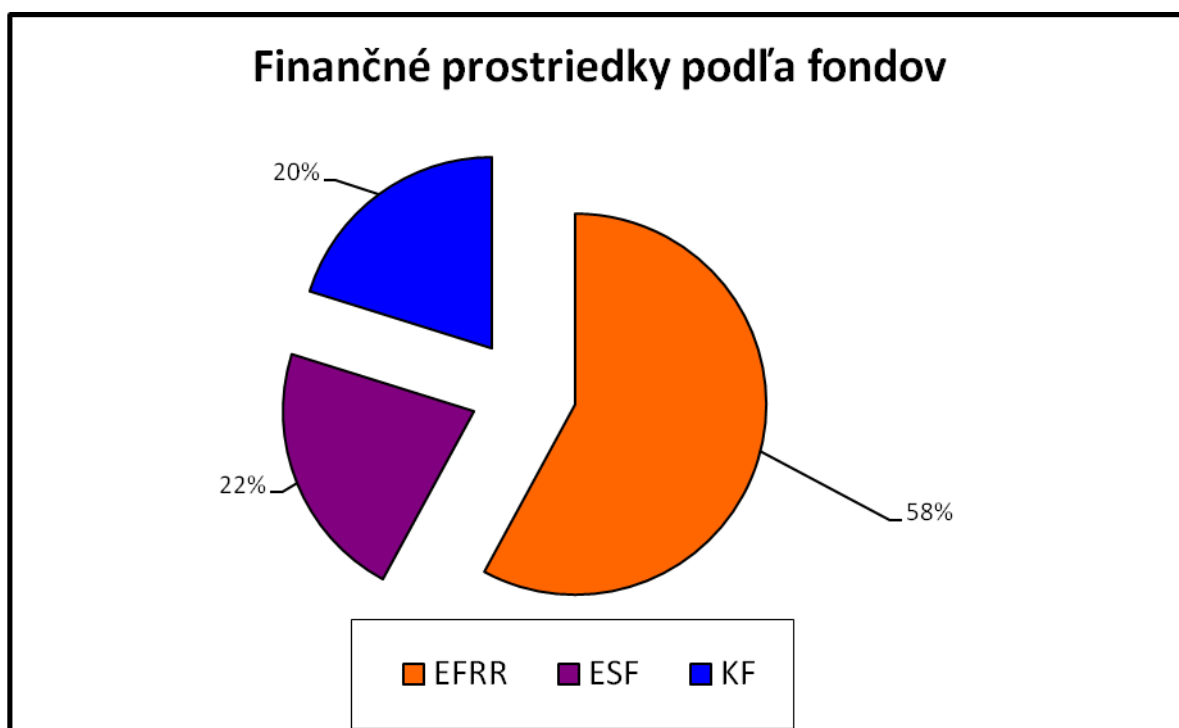
Toto riaditeľstvo, ktoré možno označiť za jedno z najdôležitejších riaditeľstiev EÚ, má za cieľ posilniť hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť najmä znížením disparít v rozvoji či už regiónov alebo členských štátov EÚ. Politika regionálneho rozvoja je teda silne solidárnou politikou, ktorá pomáha najmä zaostalým regiónom, respektíve regiónom so štrukturálnymi problémami. (*GR pre regionálnu a mestskú politiku, ©2012*)

Pod generálne riaditeľstvo spadá aj správa troch veľmi dôležitých fondov. Medzi tieto fondy patria Európsky fond regionálneho rozvoja, Kohézny fond a IPA, teda Nástroj predvstupovej pomoci. Riaditeľstvo zodpovedá aj za finančnú pomoc a podporu v prípade katastrof, čo je práve cieľom Fondu solidarity Európskej únie, za ktorého implementáciu riaditeľstvo zodpovedá. V súlade s článkom 349 Zmluvy o fungovaní EÚ je účelom EÚ aj uplatňovať opatrenia k pomoci najodľahlejším regiónom. K cieľom patrí aj odstránenie sporov a zabezpečenie mieru v Severnom Írsku, načo slúži program PEACE, ktorý je súčasťou štrukturálnych fondov. Takmer rovnaký cieľ má aj Medzinárodný fond pre Írsko, za ktoré-

ho správu príspevkov zodpovedá generálne riaditeľstvo. Za regionálnu politiku je zodpovedný rakúsky komisár Johannes Hahn. (*GR pre regionálnu a mestskú politiku*, ©2012)

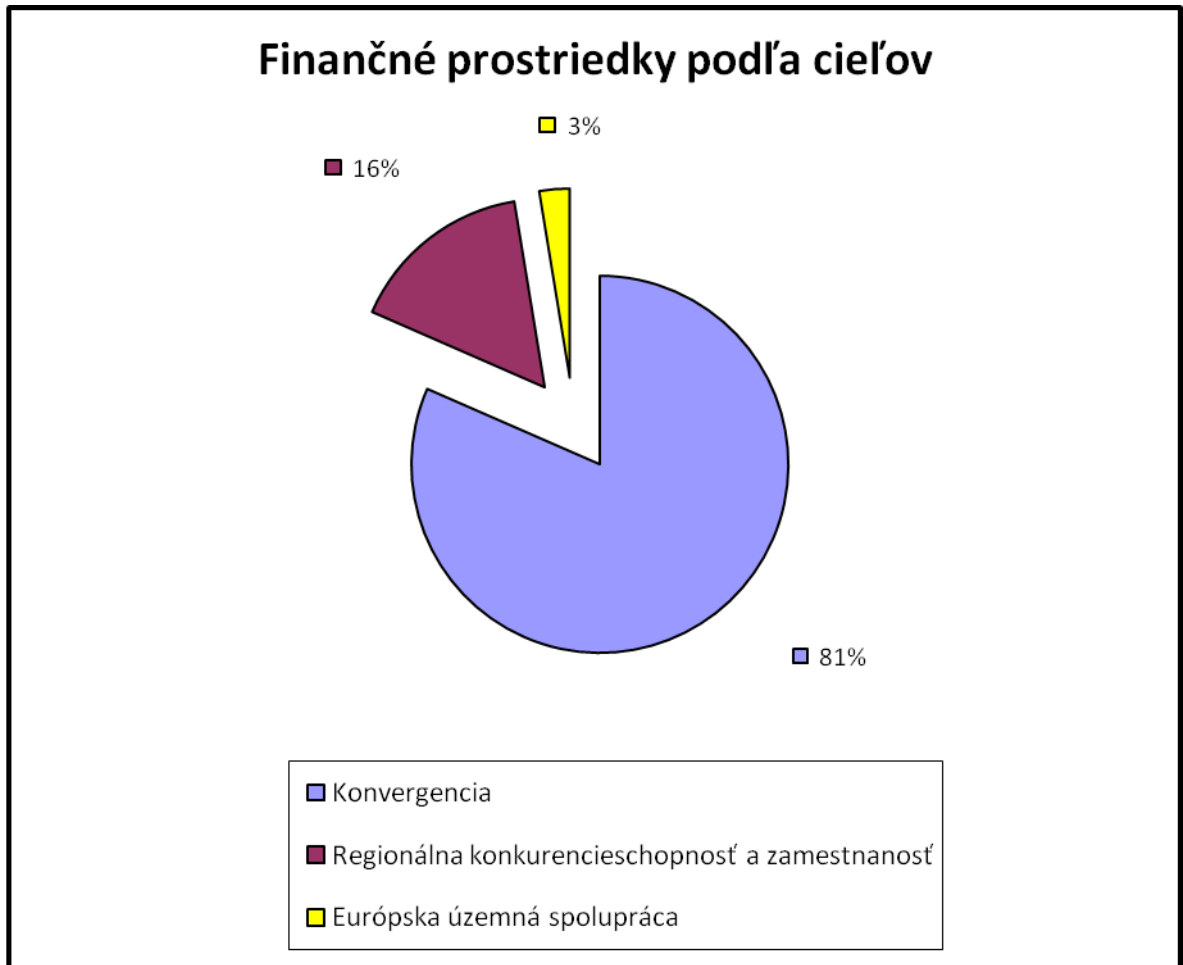
3.1.1 Kohézne financovanie EÚ

Na obdobie rokov 2007 – 2013 predstavuje rozpočet regionálnej politiky a politiky súdržnosti 347 miliárd EUR, čo predstavuje zhruba 35,7 % z celého rozpočtu EÚ. Ďalej na tieto politiky a ich programy prispievajú aj jednotlivé členské štáty, po ktorých príspevkoch sa rozpočet vyšplhá na skoro 700 miliárd EUR.

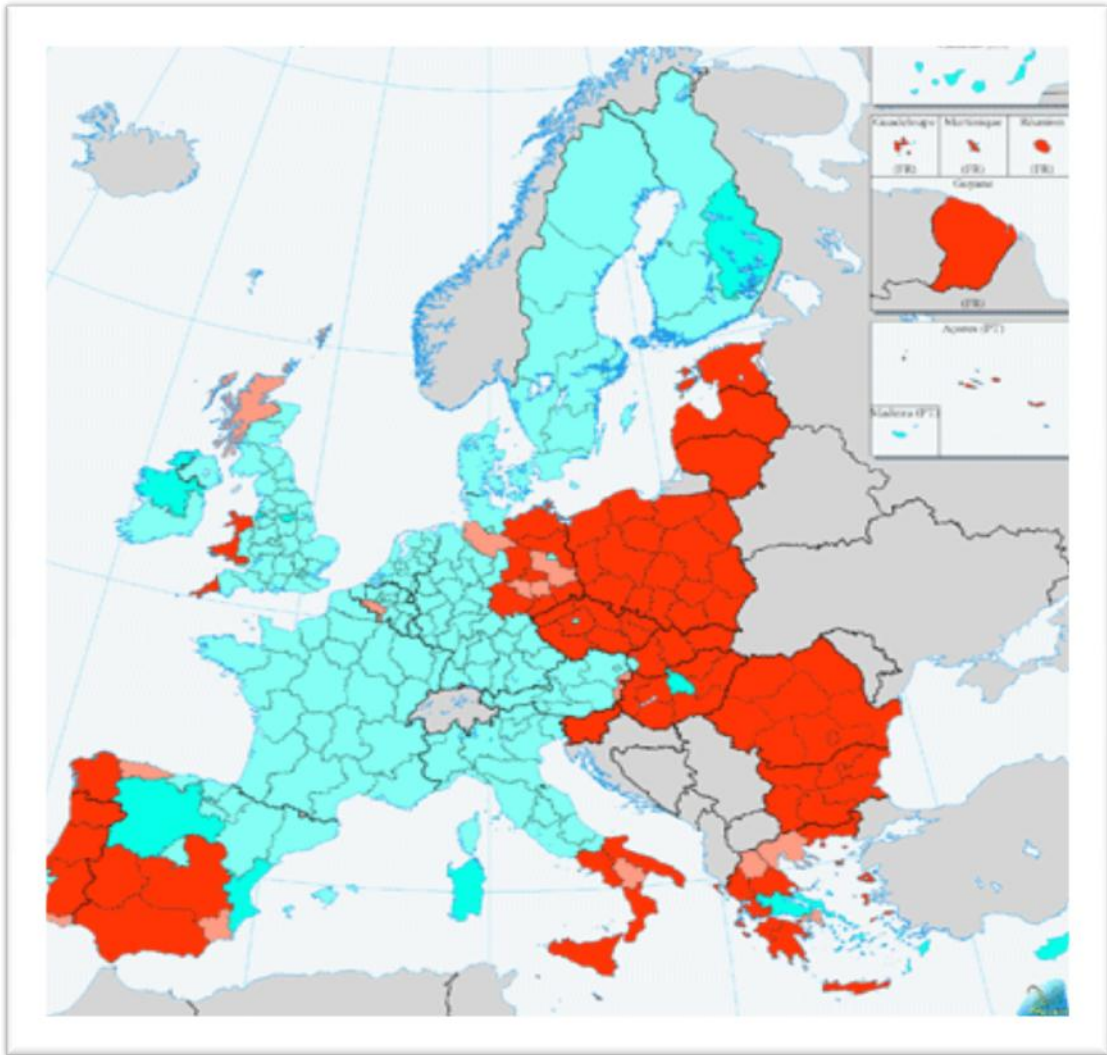
Obr. 1 Graf – Rozdelenie finančných prostriedkov podľa fondov (vlastné spracovanie údajov z *Kohézne financovanie EÚ*, ©2012)

Ako môžete vidieť na obrázku číslo 1, 58 % z 347 miliárd EUR, čo predstavuje približne 201 miliárd EUR, pripadá na Európsky fond regionálneho rozvoja. Druhé najväčšie množstvo finančných prostriedkov pripadá na Európsky sociálny fond, konkrétne 76 miliárd EUR. Na Kohézny fond pripadá ostatných 70 miliárd EUR. (*Kohézne financovanie EÚ*, ©2012)

Obr. 2 Graf – Rozdelenie finančných prostriedkov podľa cieľov (vlastné spracovanie údajov z Kohézne financovanie EÚ, ©2012)

Na obrázku číslo 2 môžete vidieť rozdelenie finančných prostriedkov regionálnej politiky podľa jednotlivých cieľov. Ako vidíte, najviac finančných prostriedkov je vyčlenených na cieľ Konvergencia a naopak najmenej financií pripadá na cieľ Európska územná spolupráca.

Obr. 3 Mapa – Regióny oprávnené k čerpaniu prostriedkov (Kohézna politika 2007-2013, ©2012)

Na obrázku č. 3 môžete vidieť regióny, ktoré sú oprávnené čerpať prostriedky v rámci cieľa Konvergencia a Európska konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Tmavo červenou farbou sú označené regióny v rámci cieľa Konvergencia, oranžovou sú označené tzv. phasing-out regióny, ktoré nespĺňajú podmienky na plnú podporu v rámci cieľa Konvergencia, ale spĺňali by ich, pokiaľ by sa EÚ nerozšírila. Svetlo modrú farbu predstavujú regióny cieľa Konkurencieschopnosť a zamestnanosť a tyrkysovou farbou sú predstavené phasing-in regióny, ktoré nespĺňajú podmienky na plnú podporu z cieľa Konvergencia ani v prípade, keby sa EÚ nerozšírila. (Kohézna politika 2007-2013, ©2012)

3.1.2 Európsky fond regionálneho rozvoja

EFRR ako základný nástroj kohéznej politiky má za cieľ znižovanie nerovnováhy v regiónoch EÚ. Ako vidíte na obrázku č. 1, z rozpočtu naň pripadá 201 miliárd EUR. Tento fond si prešiel niekoľkými reformami a jeho právny základ je ukotvený v Zmluve o ES v článkoch 158 – 162. Financie EFRR putujú predovšetkým na investície do malých a stredných podnikov s cieľom vytvorenia udržateľných pracovných miest, infraštruktúry alebo na opatrenia technickej pomoci. Na obdobie rokov 2007-2013 sú stanovené tri ciele regionálnej politiky, v rámci ktorých je možné čerpať prostriedky z EFRR, a to: konvergencia, regionálna konkurencieschopnosť a európska územná spolupráca. Fond sa svojou činnosťou usiluje o riešenie hospodárskych, sociálnych a enviromentálnych otázok v regiónoch členských štátov. Otázky prírodne a geograficky odľahlých alebo znevýhodnených oblastí rieši EFRR prednostne a na kompenzáciu problémov spojených s ich odľahlou polohou im fond poskytuje zvláštnu pomoc. (*Wokoun, Lukáš a Kouřilová, 2002, s. 29-31; Fondy, ©2012a*)

3.1.3 Kohézny fond

Tento fond, patriaci k mladším eurofondom, vznikol až v 90. rokoch dvadsiateho storočia ako vtedy výnimočný fond pre 4 hospodársky najmenej napredujúce štáty a to: Grécko, Portugalsko, Írsko a Španielsko. Vďaka fondu sa týmto krajinám podarilo naplniť kritéria konvergenzie a mohli vstúpiť do eurozóny. Výrazná pomoc tohto fondu sa odzrkadlila najmä v Írsku, ktoré v porovnaní HDP 27 štátov EU bolo v roku 2008 na druhom mieste. V najbližších 2 rokoch malo však klesajúcu tendenciu – nominálne HDP v tomto období kleslo o viac ako 13 percent, čo malo za následok klesnutie na 3. miesto. (*Fondy, ©2012b*)

Dnes pomáha Kohézny fond krajinám EÚ s hrubým národným dôchodkom (HND) na obyvateľa nižším ako je 90 % priemeru celej EÚ. V tomto funkčnom období sa KF zameriava na Estónsko, Cyprus, Českú republiku, Slovensko, Slovinsko, Portugalsko, Poľsko, Maltu, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Grécko a na základe prechodného režimu je pomoc poskytovaná aj Španielsku, ktorého HND je nižší ako priemer krajín EÚ-15. (*Fondy, ©2012b*)

Rozpočet KF schválený na obdobie 2007 – 2013 je takmer 70 miliárd EUR. Len pre porovnanie, v rokoch 2000-2006 bol rozpočet 18 miliárd EUR. V tomto období nebol KF ani súčasťou operačných programov, čo sa zmenilo v novom funkčnom období.

Najväčší rozdiel Kohézneho a štrukturálnych fondov spočíva v tom, že pri KF je základnou „bunkou“ štát. Pomoc je poskytovaná najmä na podporu infraštruktúry osobitnej pre jednotlivé štáty. Ide predovšetkým o oblasti transeurópskych dopravných sietí a životného prostredia, kde ide o projekty spojené s dopravou alebo energetikou. (*Fondy, ©2012b*)

Úlohou EK v tejto oblasti je aj schvaľovanie tzv. veľkých projektov, ktorých náklady prevyšujú 25 miliónov EUR v prípade životného prostredia a 50 miliónov EUR v ostatných oblastiach. Členský štát musí Komisiu o programe náležite informovať. (*Fondy, ©2012b*)

3.1.4 Nástroj predvstupovej pomoci – IPA

Nástroj zriadený Nariadením rady č. 1085/2006, z 17. júla 2006 ponúka pomoc krajinám pripravujúcim sa na vstup do EÚ. Tento nástroj by mal byť veľmi pružným a pomoc, ktorú poskytuje by mala byť v závislosti na pokroku a potrebách prijímateľa. Tieto potreby vychádzajú najmä z hodnotení a strategických dokumentov Komisie. Podstatou NPP je rozdelenie zemí do 2 skupín na kandidátske zeme a možné kandidátske zeme. Ku kandidátskym zemiám patrí Macedónsko, Chorvátsko a Turecko. Možné kandidátske zeme boli zmienené na summite v Santa Maria de Feira 20. júla 2000 a patria medzi ne Čierna Hora, Srbsko vrátane Kosova, Bosna a Hercegovina a Albánsko. Rozdiel medzi týmito dvomi skupinami krajín je v možnosti čerpať zo zložiek NPP. Súčasťou NPP je 5 zložiek a to :

1. dočasná pomoc a budovanie inštitúcií
2. cezhraničná spolupráca
3. regionálny rozvoj
4. ľudské zdroje
5. rozvoj vidieka.

Kandidujúce krajiny majú možnosť čerpať prostriedky zo všetkých piatich zložiek IPA, kdežto potenciálni kandidáti len zo zložiek 1 a 2. Pokiaľ je potenciálne kandidujúcej krajine udelený status kandidátskej zeme, na návrh Komisie musí Rada kvalifikovanou väčšinou presunúť túto krajinu do prvej skupiny. (*Fondy, ©2012c; Nástroj predvstupní pomoci, ©2012*)

System NPP spočíva vo viacročnom plánovaní, ktoré je založené na politických prioritách obsiahnutých v balíčku Komisie obsahujúcom viacročný orientačný finančný rámec. Rámec

služi na zaznamenávanie čiastok, ktoré navrhuje Komisia prideliť v troch nasledujúcich rokoch jednotlivým zemiám na základe ich potrieb a taktiež administratívnych a riadiacich schopností dotknutej zeme v súlade s kodaňskými pravidlami o prístúpení. Strategické plánovanie spočíva ďalej vo viacročných orientačných plánovacích dokumentov zostavených zvlášť pre každú kandidátsku zem a ich obsahom sú hlavné oblasti intervencie. V závislosti na orientačných dokumentoch prijíma Komisia ročné a viacročné programy prevádzané tromi štýlmi riadenia, ktorými sú: centralizované riadenie, decentralizované riadenie a zdieľané riadenie. (*Fondy, ©2012c; Nástroj předvstupní pomoci, ©2012*)

Existuje veľa foriem pomoci v rámci NPP, či už sú to investície, verejné zákazky, granty, účasť na programoch alebo činnostiach Spoločenstva, výnimočne aj rozpočtová podpora s presne stanovenými cieľmi a súvisiacimi kritériami. Prevádzanie programov pod hlavičkou NPP má dostatočne pružné pravidlá účasti, ktoré zaisťujú účinnosť nástroja. Vo výnimočných prípadoch sa od týchto pravidiel Komisia môže odchýliť. Operácie môžu byť navyše spolufinancované EÚ, regionálnou organizáciou, členským štátom alebo aj treťou zemou pri dodržaní podmienky recipročného prístupu. Ďalšou možnosťou je, že sú operácie financované EÚ a prevádzané prostredníctvom medzinárodnej organizácie. (*Fondy, ©2012c; Nástroj předvstupní pomoci, ©2012*)

Riadenie pridelených finančných prostriedkov musí zodpovedať všeobecným podmienkam riadenia finančných prostriedkov Spoločenstva, ako sú definované v nariadení Rady č. 1605/2002. Komisia zodpovedá za jeho riadenie, sledovanie, vyhodnocovanie a podávanie správ. Riadenie finančných prostriedkov musí ďalej prísne vyhovovať pravidlám ochrany finančných záujmov Spoločenstva. Komisii pri týchto činnostiach pomáhajú výbory. Zaisťovaním koordinácie a súdržnosti pomoci poskytovanej v rámci jednotlivých zložiek je poverený Výbor pre NPP. Existujú aj výbory založené v rámci každého zo štrukturálnych fondov, ktoré Komisii pomáhajú pri prevádzaní troch zložiek – regionálneho rozvoja, rozvoja ľudských zdrojov a rozvoji vidieka. Existuje taktiež doložka o pozastavení pomoci, ktorá platí pre všetky prijímajúce zeme, ktoré porušujú zásady demokracie, právneho štátu, ľudských práv a práv menšín, záväzky obsiahnuté v partnerstve s EÚ alebo stanovené záväzky pokroku k splneniu prístupových kritérií. Pozastavenie pomoci platí aj pre zeme nevykazujúce dostatočný pokrok v plnení kritérií prístupu alebo v prípade zemí západného Balkánu pri postupe reforiem. Komisia môže v takýchto prípadoch navrhnúť ľubovoľné vhodné kroky týkajúce sa poskytnutia pomoci, ktoré prijíma Rada kvalifikovanou väčšinou. O všetkých

rozhodnutiach v tejto súvislosti je v plnom rozsahu okamžite informovaný Parlament. (*Fondy, ©2012c; Nástroj předvstupní pomoci, ©2012*)

NPP teda ponúka jednoduchý, racionalizovaný rámec, ktorý počínajúc 1. januárom 2007 nahradzuje programy z obdobia rokov 2000 – 2006 a to konkrétne:

- Phare, SAPARD, ISPA, predvstupovú pomoc Turecku – programy pre kandidátske zeme
- programy pre možné kandidátske zeme, predovšetkým program CARDS.

(*Fondy, ©2012c; Nástroj předvstupní pomoci, ©2012*)

Akty súvisiace s prevádzaním NPP

Nariadenie Komisie č. 718/2007 z 12. júna, ktorým sa prevádza nariadenie Rady č. 1085/2006, ktorým sa zriaďuje NPP.

Rozhodnutie Komisie 2007/766/ES z 14. novembra 2007, ktorým sa stanoví zoznam regiónov a oblastí spôsobilých pre financovanie podľa zložky cezhraničnej spolupráce v rámci NPP pre účely cezhraničnej spolupráce medzi členskými štátmi a prijímacími zemami pre obdobie 2007 – 2013.

K aktom týkajúcich sa prevádzania NPP patrí aj nariadenie Komisie z 28. januára, ktorým sa mení práve názov nariadenia č. 718/2007, ktorým sa NPP zriaďoval. V tomto nariadení sú obsiahnuté a objasnené pravidlá pridelovania a hodnotenia predvstupovej pomoci. Jeho obsahom je taktiež 5 tematických zložiek NPP a ich spoločné pravidlá. Tento akt taktiež rozširuje možnosti financovania, ktoré je pridelované v rámci cezhraničnej pomoci. (*Nástroj předvstupní pomoci, ©2012*)

Akty súvisiace s plánovaním NPP

Čo sa týka plánovania, Komisia pravidelne každoročne (s výnimkou roku 2010) v októbri alebo novembri vydala oznámenie Rade a Európskemu parlamentu ohľadom viacročného orientačného finančného rámca pre Nástroj predvstupovej pomoci. Posledné takéto oznámenie je z 12. októbra 2011, ktoré obsahuje revidovaný finančný rámec na obdobie 2012 – 2013. (*Nástroj předvstupní pomoci, ©2012*)

Výročné správy

Doposiaľ Európska komisia vydala Rade, Európskemu parlamentu a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru 2 výročné správy, z 15. decembra 2008 a 23. decembra 2009. (*Fondy*, ©2012c; *Nástroj předvstupní pomoci*, ©2012)

3.1.5 Fond solidarity EÚ

Fond solidarity EÚ bol založený v roku 2002 ako reakcia na záplavy, ktoré postihli v tom období strednú Európu. Jeho pomoc je teda určená štátom, či už členským alebo prístupujúcim, ktoré postihla prírodná katastrofa. Od roku 2002 boli využité prostriedky na pomoc pri 52 katastrofách od povodní cez lesné požiare, zemetrasenia alebo sucho. Rozdelilo sa viac ako 3,2 miliardy EUR, ktoré pomohli 23 rôznym krajinám. (*Fondy*, ©2013)

Maximálna suma krytia z Fondu solidarity je miliarda EUR ročne a táto suma je mimo bežného rozpočtu Únie. Činnosťou Komisie je návrh týchto grantov, ktoré následne podliehajú schváleniu Radou a parlamentom. Je treba poznamenať, že FSEÚ nepokrýva všetky náklady spojené s katastrofami, je používaný len na nepoistiteľné škody krátkodobého charakteru. Dlhodobé opatrenia, napríklad časovo náročné rekonštrukcie alebo obnova hospodárstva, nemôžu byť financované z prostriedkov tohto fondu. Postihnuté krajiny v takýchto prípadoch požiadajú o pomoc z iných finančných nástrojov. (*Fondy*, ©2013)

Ako príklad pomoci FSEÚ je možné uviesť zemetrasenie v Abruzzi v Taliansku na jar roku 2009, kde prišlo o život 300 ľudí a zničené boli obydlia, verejné budovy, kultúrne pamiatky a aj základná infraštruktúra. Hraničná hodnota požadovaná v prípade Talianska k aktivácii Fondu solidarity, ktorej výška bola 3,4 miliardy EUR (v prepočte 3 miliardy EUR v cenách z roku 2002), bola vtedy prekročená o 6,8 miliardy EUR a priame odhadované náklady sa vyšplhali na 10,2 miliardy EUR. Komisia vtedy navrhla poskytnutie pomoci postihnutej krajine vo výške 493,8 miliónov EUR, z ktorej väčšinová čiastka, 350 miliónov EUR, bola zužitkovaná na tzv. projekt C.A.S.E., ktorý spočíval vo výstavbe nových obydlií pre obyvateľov. (*Fondy*, ©2013)

3.1.6 PEACE

S cieľom podporiť a posilniť mierovú stabilitu v pohraničnej oblasti Írska a v Severnom Írsku vystupuje medzi štrukturálnymi fondami program PEACE III. PEACE je súčasťou cieľa týkajúceho sa Európskej územnej spolupráce a programový rozpočet je 333 miliónov EUR. Časť týchto peňazí, konkrétne 225 miliónov EU, pochádza z EFRR. Program

PEACE je riadený Orgánom pre špeciálne programy EÚ a má dve priority. Prvá je zmiernenie komunít a predovšetkým predchádzanie konfliktom sektárskych a rasistických podtónov. Druhou prioritou je prispievanie k spoločnej spoločnosti, a teda vytváranie prívetivého spoločenstva pre všetkých, ktoré nebude vymedzené nijakými symbolmi, ktoré by ho určovali ako územie jednej strany spoločenstva. (*Mierový program*, ©2013)

V roku 2007 navštívil José Manuel Barroso predsedu vlády Severného Írska Iana Paisleyho a podpredsedu Martina McGuinnessa a navrhol vytvorenie pracovnej skupiny v rámci Komisie, ktorá by sa zaoberala otázkou profitovania, aktívnejšieho podieľania sa na procesoch EÚ a celkového zvyšovania prosperity Severného Írska. Vytvorenie tejto skupiny bolo opierané o dohodu, na základe ktorej sa malo opätovne nastoliť zdieľanie moci dvoch najväčších politických strán. Skupina pracuje pod vedením komisára pre regionálnu politiku – Johanna Hahna, a úzko spolupracuje s orgánmi Severného Írska. Členmi skupiny sú predstavitelia generálnych riaditeľstiev Komisie a ich prácou je podpora socio-ekonomického rozvoja. Každodenný chod tejto organizácie má na starosti Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku. (*Mierový program*, ©2013)

3.1.7 Regionálna politika a najvzdialenejšie regióny

Súčasťou EÚ je aj 8 tzv. najvzdialenejších európskych regiónov. Tieto regióny sú geograficky značne vzdialené od nášho kontinentu, tvoria však integrálnu časť určitého členského štátu. Keďže sú súčasťou členského štátu, v plnom rozsahu sa na ne vzťahujú práva aj povinnosti vyplývajúce z európskeho práva.

K najvzdialenejším euroregiónom patria:

- 2 portugalské autonómne regióny, ktorými sú Madeira a Azory
- 4 francúzske zámorské departementy – Guadeloupe, Martinik, Réunion, Francúzska Guyana + Saint-Martin
- Kanárske ostrovy ako autonómna komunita Španielska.

(*Reg. politika a najvzdialenejšie regióny*, ©2012)

Pojem najvzdialenejší región je vymedzený v článku 299 Zmluvy o založení ES. Tieto oblasti musia prekonávať množstvo problémov a prekážok v ich rozvoji. Či už ide o ich ostrovný charakter, miestami ťažké klimatické podmienky a ekonomická závislosť spôsobená najmä

veľmi nízskou produkciou. Tieto regióny však svojou účasťou v EÚ prinášajú aj niekoľko výhod a prínosov a to napríklad:

- svojou polohou ponúkajú EÚ možnosti rozvoja vzťahov s ich susednými krajinami
- zvyšujú diverzifikáciu hospodárstva, zásobujú krajiny EÚ exotickými surovinami – cukrová trstina, banány, rum alebo tropické ovocie a zelenina
- sú základňou pre aktivity z oblasti výskumu – Astrofyzikálny inštitút na Kanárskych ostrovoch, Katedra oceánografie a ichtyológie na Azorách, centrum Európskej vesmírnej agentúry vo Francúzskej Guyane, centrum pre nové choroby na ostrove Réunion a podobne.

(Reg. politika a najvzdialenejšie regióny, ©2012)

EÚ od roku 2004 uplatňuje integrovanú stratégiu založenú na aktívnej spolupráci medzi vnútroštátnymi orgánmi, inštitúciami EÚ a najvzdialenejšími regiónmi. K prioritám tejto stratégie patrí zlepšenie konkurencieschopnosti a integrácie regiónov, zníženie nevýhod vzniknutých na základe veľkej vzdialenosti a podobne. Všetky opatrenia sú obsiahnuté v oznámení Komisie z roku 2007 – Stratégia pre najvzdialenejšie regióny: výsledky a vyhliadky.

V októbri roku 2008 bolo Komisiou prijaté nové oznámenie s dvoma cieľmi:

- riešenie problémov globalizácie, zmeny klímy, trvalo udržateľného riadenia prírodných zdrojov – poľnohospodárskych produktov a morských zdrojov
- snaha o zhodnotenie výhod a predností odľahlých regiónov v odvetviach s vysokou pridanou hodnotou – obnoviteľné zdroje energie, astrofyzika, agropotravinárstvo, vulkanológia, seizmológia alebo letecko a kozmonautika.

(Reg. politika a najvzdialenejšie regióny, ©2012)

V období 2007 – 2013 je na túto problematiku vyhradených 7,84 miliárd EUR z rozpočtu Spoločenstva. Hlavná časť týchto prostriedkov, 4 a pol miliardy EUR, pochádza z EFRR. Zvyšné čiastky pochádzajú z ESF, EPFRV – Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka, FEP – Európsky fond pre rybné hospodárstvo a POSEI – podporný systém všeobecných programov. *(Reg. politika a najvzdialenejšie regióny, ©2012)*

3.1.8 Európsky sociálny fond

K fondom regionálnej politiky EÚ patrí aj ESF. Tento fond je zameraný na boj s nezamestnanosťou, rozvoj ľudských zdrojov a na podporu integrácie na trhu práce – pomáha nezamestnaným a znevýhodneným skupinám zapojiť sa do pracovného procesu. Pomoc poskytovaná týmto fondom je v rámci cieľa Konvergencia a cieľa Územná konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Podporuje činnosť štátov v oblastiach akými sú napríklad :

- systémy celoživotného vzdelávania
- inovatívne formy organizácie práce
- prístup neaktívnych osôb, prísťahovalcov a žien k zamestnaniu
- boj proti diskriminácií na trhu práce a integrácia osôb s rôznymi znevýhodneniami
- reformy vzdelávacích systémov

(Hrdý, 2006, s. 108-112)

4 PRACOVNÝ PROGRAM KOMISIE NA ROK 2013

V tejto časti mojej práce sa pokúsím priblížiť pracovný program EK na rok 2013. Budem vychádzať z Oznámenia Komisie zo dňa 23.10.2012, ktorým EK predkladá Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov svoj pracovný program na tento rok. Výstup tejto časti práce by mal ponúknuť vyjadrenie dlhodobej predstavy o postupe EÚ v kľúčových oblastiach politiky. Opäť sa však nebudem venovať celému pracovnému programu, zameriam sa na jeho časti, ktoré sú v istom spojení s regionálnym rozvojom, respektíve v spojení s oblasťami ktorým sa budem venovať v poslednej časti práce zameranej na dopady regionálnej politiky. K týmto oblastiam patria napríklad oblasť životného prostredia, dopravy, inovácií, zamestnanosti, rastu alebo konkurencieschopnosti. K cieľu stanovenému Komisiou vždy spomeniem veci, ktoré EÚ v tejto oblasti postráda a ako tomu bude jej výkonný orgán, EK, čeliť.

4.1 Úvod a vymenovanie cieľov

Prvoradou úlohou pre súčasných Európanov je prekonanie hospodárskej krízy a smerovanie EÚ k trvalo udržateľnému rastu. Komisia je názoru, že stabilné makroekonomické prostredie, v ktorom by bolo možné tohto rastu dosiahnuť, je možné len pri vytvorení skutočnej hospodárskej a menovej únie. Komisia zdôrazňuje potrebu výrazných zmien v ekonomike, ktoré by mohli viesť k prejavaniu sa mnohých silných stránok EÚ. Hospodárstvo zajtrajška by sa malo vyznačovať silným stupňom inovačných technológií a taktiež odborných znalostí. V prejave o momentálnom a budúcom stave Únie predseda Komisie Barroso vyzval k novému spôsobu myslenia a zdôraznil, že rast nie je možné dosiahnuť bez reformy. Takisto vyzval krajiny EÚ k spoločnému čeleniu výziev, ktorým čelí EÚ a ktoré zásadným spôsobom menia náš svet.

Všetky ciele stanovené Komisiou sú nasledovné:

1. vybudovať skutočnú hospodársku a menovú úniu
2. pomocou jednotného trhu a priemyselnej politiky podporiť a posilniť konkurencieschopnosť
3. vytvoriť integrovaný a prepojený jednotný európsky trh telekomunikácií, energetiky a dopravy

4. odstránenie nesúladu na trhu práce – dosiahnuť súlad medzi ponukou a dopytom po práci, viesť aktívnu politiku zamestnanosti
5. využiť doposiaľ nevyužitý potenciál hospodárstva EÚ
6. vybudovanie chránenej a bezpečnej spoločnosti
7. presadzovanie hodnôt demokracie, právneho štátu a ľudských práv v susedstve a aj širšom svete.

(Pracovný program EK, ©2012)

4.1.1 Posilňovanie konkurencieschopnosti pomocou jednotného trhu a priemyselnej politiky

Komisia zdôrazňuje veľké možnosti vyplývajúce z technologických zmien a hovorí o potrebe prispôsobovania sa jednotného trhu s cieľom využitia potenciálu pre spotrebiteľov a podniky v Európe. Situáciu EÚ zhoršujú rôzne problémy, ktorým čelia predovšetkým malé a stredné podniky pri získavaní finančných prostriedkov v podmienkach krízy alebo aj zbytočné a prehnane administratívne náklady, respektíve nepriaznivý dosah zastaraných orgánov VS.

Medzi najdôležitejšie návrhy Komisie patria:

- iniciatívy k zosúladieniu pravidiel a zníženiu nákladov na zabezpečenie súladu s predpismi o DPH vytvorením jednotného daňového priznania
- právny návrh k dosiahnutiu používania elektronickej fakturácie vo verejnom obstarávaní, ktorý by znížil náklady a zlepšil vzťahy podnikateľ – verejná správa
- uľahčenie pravidiel obehu výrobkov a zistenie nedostatkov, ktoré tomuto obehu bránia
- iniciatíva ohľadom energetických technológií slúžiaca k vytvoreniu bezpečného, udržateľného a konkurencieschopného energetického systému

(Pracovný program EK, ©2012)

4.1.2 Vytvorenie integrovaného a prepojeného trhu telekomunikácií, energetiky a dopravy

Vytvorenie takéhoto trhu by bolo predpokladom zvyšovania konkurencieschopnosti, vytvárania pracovných miest a rastu, vyžaduje si to však aj efektívne, cenovo dostupné a bezpečné sieťové infraštruktúry. Čo sa týka energetiky, Komisia hovorí o investíciách do energetických sietí ako o možnosti dosiahnuť vyššiu bezpečnosť dodávok energie, ich konkurencieschopnosť a udržateľnosť.

V rokoch 2013/2014 sa Komisia zaviazala predložiť návrhy týkajúce sa:

- modernizácie dopravy s cieľom šetrenia času a energie, rovnako ako aj znižovania emisií – to všetko vďaka návrhom týkajúcich sa železničnej a nákladnej dopravy
- zvyšovania investícií do vysokorýchlostných sietí
- zlepšovania pokrytia širokopásmového pripojenia cestou znižovania nákladov na jeho zavedenie
- odstraňovania prekážok pre elektronické platby.

V tomto roku by mal byť zavedený aj Nástroj na prepojenie Európy, ktorý budú spolu s politikou súdržnosťou najviditeľnejšie príspevky k prekonaniu prekážok formou budovania infraštruktúry. (*Pracovný program EK, ©2012*)

4.1.3 Dosiahnutie súladu na trhu práce, aktívna politika zamestnanosti

Dnešná spoločnosť a hospodárstvo čelí hrozbe, že problémy vysokej nezamestnanosti alebo zvyšovania chudoby nadobudnú štrukturálny charakter. Prvoradým cieľom je odstránenie nesúladu medzi ponukou a dopytom po práci a pomoc ľuďom hľadajúcim si zamestnanie. Naplno je potrebné využívať potenciál vytvárania pracovných miest v odvetviach rastu, ktoré sú pre EÚ kľúčové. K takýmto odvetviam môžeme zaradiť ekologické hospodárstvo, komunikačné a informačné technológie alebo odvetvia sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti. Z dlhodobého pohľadu udržania pracovných síl je cieľom mobilizácia zamestnancov všetkých vekových kategórií rovnako aj zamestnancov so všetkými úrovňami kvalifikácie. (*Pracovný program EK, ©2012*)

Problémom dnešnej spoločnosti je však fakt, že vzdelávacie systémy nedržia krok s potrebami trhu práce, ktoré sa menia veľmi dynamicky. Výsledkom tohto nesúladu je napríklad

nedostatok kvalifikovaných odborníkov v oblastiach akými sú napríklad matematika, veda alebo informačné technológie. Ďalším problémom, ktorému sa Komisia rozhodla čeliť je nelegálna práca.

Jedna z hlavných priorít európskeho semestra spočíva v neustálej podpore politiky zamestnanosti jednotlivých členských štátov. Návrhy predložené Komisiou s cieľom vytvárania a dopĺňania chýbajúcich spojovacích článkov v rokoch 2013/2014 sú napríklad:

- vytváranie spojenia medzi národnými úradmi práce
- maximalizácia využitia sociálnych investícií v prospech inkluzívneho rastu
- čoraz väčšia internacionalizácia vzdelávania na vysokých školách.

(Pracovný program EK, ©2012)

Komisia chce prijať a vykonať revíziu smernice o odborných kvalifikáciách, ktorá by mala pomôcť „otvoreniu“ povolání. Prekážkou mobility sú v tomto prípade niektoré zbytočné obmedzenia regulácie niektorých profesií, ktoré zabraňujú odborníkom v práci iných členských štátoch. V rámci ESF Komisia chystá prípravu nových programov s cieľom čo najúčinnejšej a najrýchlejšej podpory modernizácie politiky trhu práce a spoločenského začlenenia a posilnenia systémov vzdelávania a celoživotného vzdelávania, ktoré by zabezpečovali správne znalosti mladých a dlhodobo nezamestnaných ľudí v budúcnosti. Ku všetkým týmto cieľom má prispieť niekoľko programov vrátane EFRR alebo programov Erasmus pre všetkých a Horizont 2020. *(Pracovný program EK, ©2012)*

4.1.4 Využívanie doposiaľ nevyužívaného potenciálu hospodárstva EÚ

Komisia zdôrazňuje potrebu orientácie konkurencieschopnosti na budúcnosť a nevyužitý potenciál hospodárstva vidí najmä v jeho inovácii. Hospodárstvo by pritom malo byť ekologickejšie. Hovorí sa aj o menšej produkcii odpadov a recyklácií čo možno najväčšieho počtu výrobkov. Dosiahnutie efektivity využívania zdrojov by prispelo ku konkurencieschopnosti a rastu pri súbežnom znížení nákladov a ochrane životného prostredia. K rastu by mali pomôcť aj námorné oblasti EÚ a rok 2013 predstavuje aj začiatok tretej etapy obchodovania s emisiami.

K návrhom Komisie v tejto oblasti patrí napríklad :

- pokračovanie na ceste nízkouhlíkového hospodárstva

- vytvorenie stratégie v oblasti prispôsobovania sa zmene klímy
- zaoberanie sa a možné pretvorenie právnych predpisov o odpadoch.

(Pracovný program EK, ©2012)

4.1.5 Presadzovanie hodnôt demokracie, právneho štátu a ľudských práv aj mimo EÚ

Európska únia je najväčší obchodný partner a rovnako najväčší prispievateľ k rozvojovej spolupráci alebo humanitárnej pomoci na celom svete. Budovanie partnerstiev s krajinami mimo EÚ spôsobuje presadzovanie hodnôt, na ktorých je EÚ postavená, aj za jej hranicami. Následné nasadenie zdrojov EÚ môže spôsobiť jej väčší vplyv na svet okolo nás.

Hlavné ciele Komisie na rok 2013 je upevnenie finančnej a hospodárskej stability, podpora vzťahov v susedstve a regionálna spolupráca v dopravných, obchodných a energetických oblastiach. Prioritou v tomto roku sú partnerstvá v oblasti zjednodušenia mobility alebo vízového režimu a komplexné oblasti voľného obchodu. Do roku 2015, kedy sa má konať samit EÚ na tému rozvojových cieľov, je potrebné dosiahnuť aj novú medzinárodnú dohodu o klíme. Komisia pracuje aj na splnení záväzkov ohľadom rozvojovej pomoci, plnení cieľov udržateľného rastu alebo odolnosti voči kríze. Komisia sa ďalej zaviazala k navrhnutiu smerníc týkajúcich sa rokovaní o komplexných dohodách o investíciách a obchode s partnermi EÚ a predložiť stanoviská Únie spolu s rozvojovým programom po roku 2015, alebo miléniovými rozvojovými cieľmi. *(Pracovný program EK, ©2012)*

5 ZHODNOTENIE VÝZNAMU ČINNOSTI EURÓPSKEJ KOMISIE V OBLASTI REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Táto časť práce je venovaná vplyvom a dopadom politiky súdržnosti na jednotlivé oblasti a je najdôležitejšou časťou práce. Pokúsim sa zmieniť aj konkrétne príklady pozitívnych alebo negatívnych dopadov na základe ex-post hodnotení (hodnotenie, ktoré bude na základe dosiahnutých výsledkov analyzovať využitie zdrojov a efektívnosť a účinnosť pomoci a jej dopady), za ktoré vždy zodpovedá Komisia v spolupráci s členským štátom a riadiacim orgánom. Toto hodnotenie je vždy prevedené nezávislými hodnotiteľmi a dokončené nie neskôr ako 3 roky po ukončení príslušného programového obdobia. Reakciou na túto časť práce bude následné zhrnutie získaných poznatkov a vyjadrenie postoja k činnosti EK v oblasti regionálneho rozvoja.

Súdržnosť a podpora menej rozvinutých regiónov je od začiatku hlavným cieľom zoskupenia, z ktorého neskôr vznikla Európska únia. Už v roku 1957 pri podpise Rímskej zmluvy medzi šiestimi krajinami bolo hlavným zameraním spojenie a posilnenie hospodárstiev, znižovanie rozdielov v rozvinutosti jednotlivých regiónov a pomoc značne znevýhodneným regiónom. V Thomsonovej správe z roku 1973 jasne stojí: „*Žiadne spoločenstvo sa nemôže udržať, ani mať zmysel pre ľudí, ktorí do neho patria, pokiaľ niektorí z nich majú veľmi nízku životnú úroveň a majú dôvod pochybovať o spoločnej vôli pomôcť každému členskému štátu zlepšiť situáciu jeho obyvateľov.*“ (von Breska, 2010, s. 201)

Práve postupným pribúdaním štátov a rozširovaním spoločenstva sa regionálne rozdiely zväčšovali. V rokoch 1981 a 1986, kedy pristúpili k EÚ krajiny ako Grécko, Španielsko a Portugalsko, sa rozdiely zväčšili natoľko, že politika zameraná na znižovanie disparít a zabezpečovanie prosperity a rozvoja všetkých regiónov bola nevyhnutnosťou a jej potreba stále rástla. To bolo priznané aj v Lisabonskej zmluve, kde pribudol cieľ územnej súdržnosti k už existujúcim cieľom súdržnosti hospodárskej a sociálnej. (von Breska, 2010, s. 201)

5.1 Dopady regionálnej politiky

Túto časť práce som v nadväznosti na predošlé časti zameral na dopady regionálnej politiky v oblastiach ako doprava, životné prostredie, inovácie alebo zamestnanosť. Hlavným zdrojom tejto časti práce bola Piata správa Európskej komisie o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti z novembra 2010.

5.1.1 Inteligentný a inkluzívny rast

Pri presadzovaní a dosahovaní udržateľného a vyváženého rastu je politika súdržnosti jednoznačne hlavným opatrením Únie. Jasným dôkazom dbania na túto politiku a podpory regionálneho rozvoja je jej rozpočet, ktorý tvorí viac ako tretinu rozpočtu celej EÚ.

Příklad rastu vo východnom Nemecku

V rokoch 2000 – 2006 získali východonemecké spolkové krajiny z EFRR a ESF 18,6 miliardy EUR. Išlo o všetky regióny okrem Berlína a tieto regióny boli k čerpaniu oprávnené v rámci cieľa číslo 1. V súčasnom funkčnom období je suma pochádzajúca z tejto politiky 16,6 miliárd EUR a opäť ide o rovnaké regióny, ktoré čerpajú prostriedky v rámci cieľa Konvergencia a Berlín, ktorý je regiónom cieľa Konkurencieschopnosť. Tieto finančné prostriedky predstavovali podstatnú časť podpory či už na rozvoj podnikania, na výskum a vývoj, rozvoj miest alebo šlo o financie do vzdelávania a aktívnej politiky práce. O významnom prospechu politiky súdržnosti pre túto oblasť svedčí niekoľko ukazovateľov. 91 000 nových pracovných miest je výsledkom podpory podnikania, vybudovaných resp. zmodernizovaných bolo 3300 km ciest a bolo taktiež zriadených niekoľko priemyselných zón, ktoré zaberajú plochu zhruba 3250 hektárov. (*von Breska, 2010, s. 203*)

5.1.2 Posilňovanie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov

Bezo sporu sú podniky a inovácie v dnešnej dobe rozhodujúcimi faktormi rastu. Komisár pre regionálnu politiku Johannes Hahn hovorí, že ak zaostávajúce regióny majú dobehnúť konkurencieschopné regióny, ktoré si svoju konkurencieschopnosť musia udržať, kľúčovou a nevyhnutnou prioritou je podporovanie rastu inovatívnych a efektívnych podnikov. V piatej správe o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti je taktiež preberaná problematika malých a stredných podnikov a ich prístupu k financiám. Začínajúce podniky majú často veľké problémy dostať sa k financiám a v prípade riskantných, inovatívnych nápadov musia byť veľmi opatrné. Práve podpora zo strany EÚ by tieto riziká podnikov mohla obmedziť a riziká absorbovať. Ďalším zameraním verejných investícií v prospech MSP, ktoré sú navyše hlavnými zdrojmi pracovných miest v EÚ, je poradenská pomoc, poskytovanie informácií a znalostí. (*von Breska, 2010, s. 207-210*)

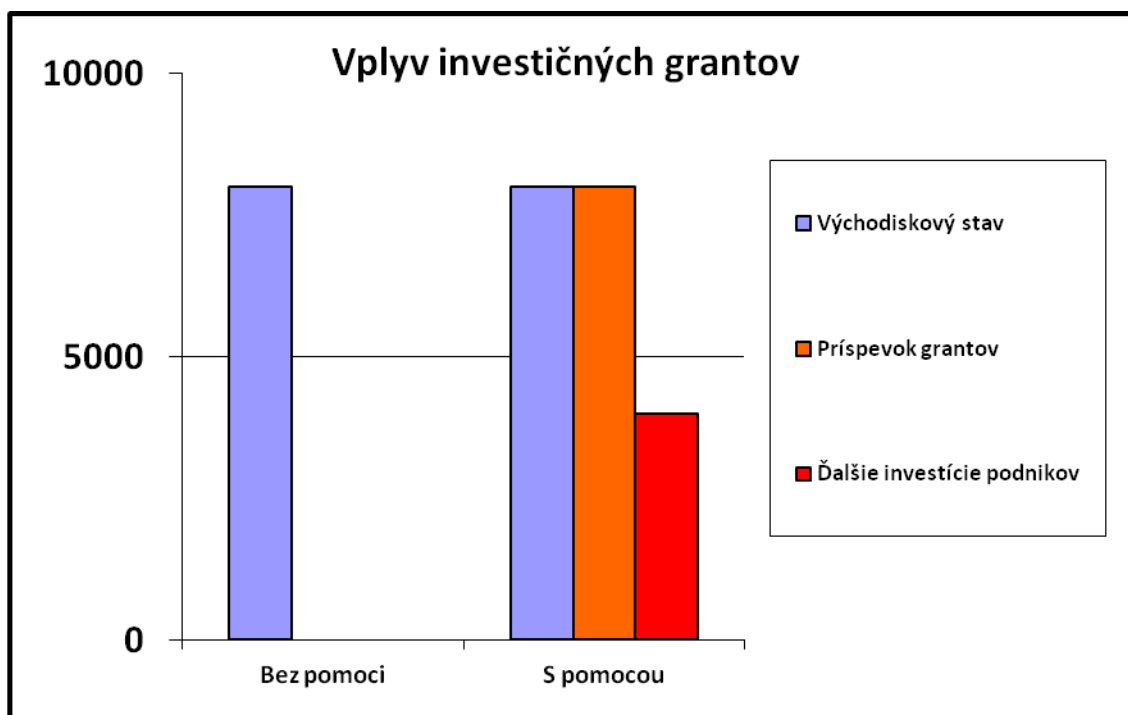
Malým a stredným podnikom bolo v období 2000 – 2006 poskytnutých 83 % prostriedkov regionálnej politiky vyčlenených na podporu podnikania, ktoré v mnohých aspektoch vykázali aj solídne výsledky. Ako príklady pozitívnych výsledkov možno uviesť:

- vytvorenie 1,4 milióna pracovných miest, z ktorých podľa odhadu bol 1 milión na základe podpory podnikania
- poskytnuté poradenstvo zhruba 1 700 000 podnikom, z ktorých drvivá väčšina bola malých a stredných
- poskytnutie grantov, úverov alebo iného finančného kapitálu asi 230 000 podnikom, opäť väčšina MSP.

(von Breska, 2010, s. 207-210)

Príklad hodnotenia podpory podnikania

V rámci štúdie inicializovanej Európskym fondom regionálneho rozvoja boli vo východnom Nemecku porovnávané podniky, ktoré podporu získali, s podnikmi, ktoré podporu nezískali.

Obr. 4 Graf – Vplyv investičných grantov na zamestnanca, 2000 – 2006 (von Breska, 2010, s. 209)

Očividný pákový efekt sa preukázal vo výsledku, ktorý hovorí, že grant vo výške 8000 EUR na zamestnanca spôsobil vygenerovanie ďalšej investície vo výške 12 000 EUR. Pokrok bol preukázaný jednak v náraste zamestnanosti, najvýraznejšie sa však tento vplyv prejavil v oblasti zvyšovania produktivity.

5.1.3 Zväčšenie podpory inovácií

Regionálna politika je absolútne najväčším zdrojom financií slúžiacich na výskum, inovácie a technologický rozvoj. V období rokov 2007 – 2013 došlo k takmer štvornásobnému zvýšeniu investícií na výskum, technický rozvoj a inovácie v podnikoch.

Vzdelávanie pre podniky

V Poľsku sa pri hodnotení významu ESF a jeho podpory dokázalo, že prostriedky z ESF boli veľmi významným stimulom ku vzdelávaniu svojich zamestnancov pre mikropodniky, kde 41 % z podporených podnikov predtým svojich zamestnancov nevzdelávalo. V Sasku sa pri rovnakom hodnotení zistilo, že na vzdelávaní svojich zamestnancov sa predtým nepodieľala až polovica podnikov. (*von Breska, 2010, s. 210*)

Podpora na inovácie a podnikanie v Taliansku

V minulom období v Taliansku bolo z EFRR investovaných cca 1,3 miliardy EUR do programu na podporu vysokoškolského vzdelávania, výskumu a rozvoja technológií, z ktorých väčšina smerovala do MSP. Predmetom skúmania bolo viac ako 250 podnikov a jeho výsledkom bolo zistenie, že 69 % z projektov bolo technicky zameraných a skoro 100 z nich vykázalo značne kladné výsledky (pozitívny vplyv na dodávateľov, pracovné miesta, a podobne). (*von Breska, 2010, s. 211*)

Problémy v oblasti IKT

V Strategickej správe 2010, ktorá sledovala zavádzanie jednotlivých programov kohéznej politiky, je preukázané podpriemerné pridelovanie prostriedkov na IKT projekty a rovnako aj na projekty širokopásmovej infraštruktúry, konkrétne 22 % a 18 % (pre porovnanie je priemer EÚ 27 %). Ako riešenie nedostatočného čerpania Európska komisia vydala usmerenia k investíciám pre tieto oblasti. (*von Breska, 2010, s. 212*)

5.1.4 Nepriama podpora

Opatrenia nepriameho charakteru zaznamenávajú každoročné zvyšovanie, napríklad v roku 2000 bolo prostriedkov nepriameho charakteru v rámci cieľa 1 len 17 % a o osem rokov neskôr bolo v rámci cieľa 2 prostriedkov tohto charakteru už takmer polovica, konkrétne 45 %. (*von Breska, 2010, s. 213*)

Nepriama podpora v Poľsku

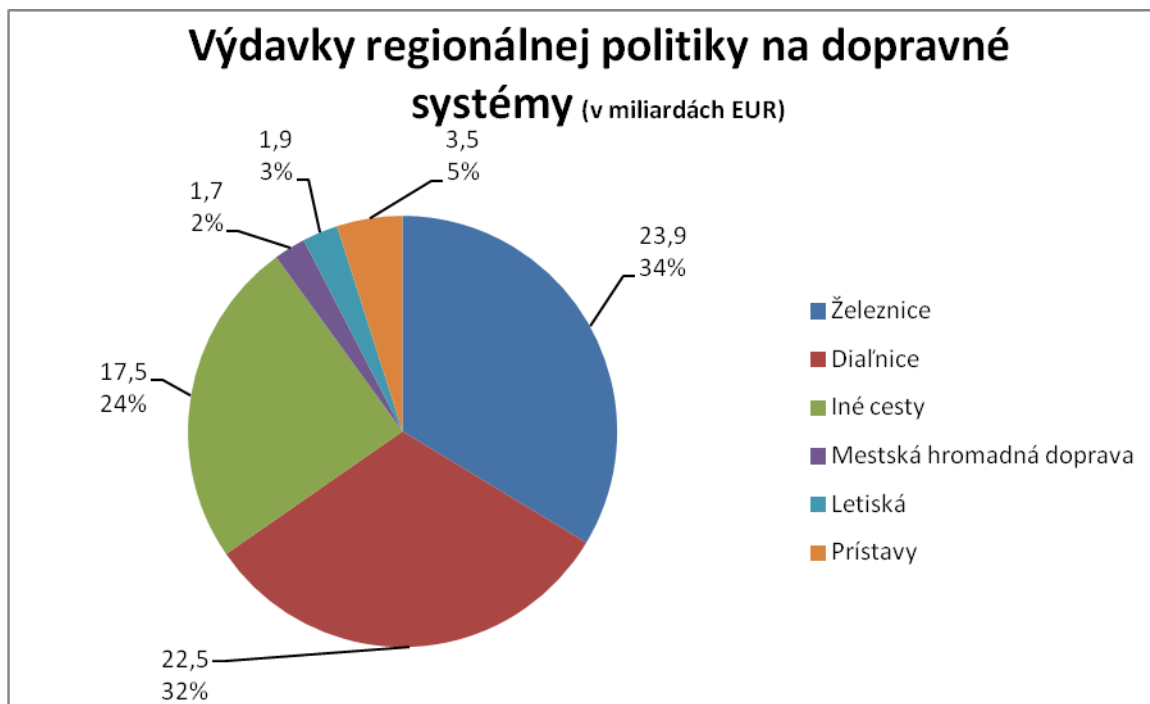
V tejto krajine bolo nepriamym spôsobom „financovaných“ vyše dve stovky projektov, ktoré spočívali najmä v spolupráci firiem a výskumných centier, ktoré si navzájom menili informácie, vytvárali miesta pre stáže a podobne. Výsledkom boli zmluvy medzi 381 podnikmi a vysokými školami, poprípade výskumnými centrami. (*von Breska, 2010, s. 214*)

Vlastný pohľad na problematiku nepriamej podpory

Z môjho pohľadu je nepriama podpora veľmi dôležitým faktorom, ktorý je však často strašne zanedbávaný. Takmer každý subjekt prijímajúci podporu je podľa môjho názoru zameraný len na čerpanie finančných prostriedkov, čo je pochopiteľné najmä z pohľadu ťažkého prístupu podnikov k financiám. Podniky by však nemali zabúdať ani na poradenské služby, ktoré mnohokrát môžu viesť k ďaleko efektívnejšiemu výsledku.

5.1.5 Doprava

Dopravné systémy sú pre udržateľný rozvoj bez pochybnosti kľúčovým faktorom. Práve zlé dopravná spojenie spôsobilo niekoľko problémov zaostávajúcim regiónom. Rovnako ako vnútorné spojenie v regióne, dôležité je aj spojenie mimo regiónov. V dnešnej dobe však nezáleží len na dopravnom spojení ale taktiež na ochrane životného prostredia a teda znížení emisií alebo úspore energie. Tento fakt je dôvodom, pre ktorý je potrebný aj určitý posun od cestnej dopravy k železničnej. Zameraním v tejto oblasti je aj posilnenie mestskej hromadnej dopravy, ktoré je taktiež environmentálnym krokom. (*von Breska, 2010, s. 182*)

Obr. 5 Graf – Výdavky regionálnej politiky na dopravné systémy (von Breska, 2010, s. 218)

Ako môžete vidieť v grafe, najväčší podiel financií je vynaložených na cesty aj napriek značnému podielu financií idúcich na železničnú infraštruktúru. V minulom programovom období bol kladený veľmi značný dôraz na cestnú dopravu, predovšetkým na budovanie diaľnic. V krajinách EÚ bolo vybudovaných vyše 6000 kilometrov diaľnic, z ktorých presne 4954 kilometrov bolo postavených v Španielsku, Portugalsku, Grécku a Írsku. Takmer 80 % diaľnic postavených za toto obdobie bolo spolufinancovaných z EFRR a Kohézneho fondu. Príkladom efektívneho využitia bol aj výsledok nameraný v Českej republike, kde sa priemerný cestovný čas znížil o 7 %. V tomto období bolo mimo diaľnic vybudovaných, respektíve zrekonštruovaných, skoro 100 000 km ciest, z ktorých však len zhruba 13 % bolo predmetom novej výstavby. (von Breska, 2010, s. 218)

Riešenie dopravnej situácie v Aténach

V Aténach patrilo k hlavným problémom dopravné spojenie a časté zápchy. V tomto meste bolo v minulom programovom období, za pomoci Kohézneho fondu a EFRR, vybudované metro. Tento projekt pomohol znížiť denný počet ciest autom v rámci mesta o zhruba 120 000. Znižovala sa aj doba cestovania a prínos v oblasti životného prostredia je možné vidieť najmä v priemernom znížení emisií z dopravy o 25 %. Komisia uvádza, že tento pro-

jekt ďalej prosperoval aj z hľadiska turistického ruchu v Aténach, a či už priamo alebo nepriamo, vytvoril asi 600 pracovných miest. (*von Breska, 2010, s. 220*)

5.1.6 Podpora ľudí, ESF

V oblasti prístupu jednotlivých občanov k zamestnaniu, odbornej príprave a vzdelávaniu je jednoznačne hlavným zdrojom financovania Európsky sociálny fond. Tento fond bol zriadený práve na pomoc ľuďom hľadajúcim prácu, existujúcim pracovníkom si prácu udržať, alebo vo všeobecnosti na pomoc ľuďom v oblasti vzdelávania odbornej prípravy. Komisia udáva, že ESF v rozmedzí rokov 2000 a 2008 pomohol viac ako 82 miliónom občanov. Každoročne bola z tohto fondu poskytovaná pomoc desiatim percentám produktívnej populácie v Španielsku, Portugalsku a Írsku. V súhrne celkovej pomoci Komisia uvádza, že zhruba 60 % finančnej pomoci z tohto fondu bolo v prospech nezamestnaných a vo viac ako polovici prípadov boli príjemcami pomoci ženy.

Podpora ľudí v Poľsku

V Poľsku sa od roku 2004 preukázateľne, za pomoci ESF, zlepšila výkonnosť verejných služieb zamestnanosti. K nadobudnutiu zručností, kompetencií a vedomostí a dosiahnutiu tohto cieľa absolvovalo vzdelávanie v Poľsku 20 000 zamestnancov. V prieskumoch sa následne zaznamenala jednoznačne vyššia spokojnosť so službami v tejto oblasti. (*von Breska, 2010, s. 226*)

Začleňovanie znevýhodnených ľudí v Anglicku

Značná časť rozpočtu ESF v minulom programovom období putovala na podporu ľudí prežívajúcich značné ťažkosti pri vstupe na trh práce. Dve tretiny týchto ľudí tvorili osoby etnických menšín, zdravotne postihnuté osoby a podobne. 16 % z celého počtu týchto ľudí trpeli viac ako dvomi znevýhodneniami a zhruba len desatina z nich bola zamestnaná a ani nie polovica aktívna. Potvrdilo sa však, že títo účastníci sa úspešne zapojili do projektov, ktoré boli financované ESF. (*von Breska, 2010, s. 227*)

5.1.7 Životné prostredie

Životné prostredie a jeho ochrana je dnes jednou z podmienok udržateľného rastu v regiónoch a je taktiež neoddeliteľným prínosom ku kvalite a atraktivite regiónov. Na ochranu životného prostredia, pomoc malým a stredným podnikom a energiu z obnoviteľných zdro-

jov bolo na obdobie 2007 – 2013 vyčlenených z Kohézneho fondu a EFRR vyše 53 miliárd EUR. Pomoc dvomi a pol miliardami eur v prospech malých a stredných podnikov slúžila k zavedeniu procesov priaznivých k životnému prostrediu a taktiež k vývoji a výrobe výrobkov šetrných k životnému prostrediu. (*von Breska, 2010, s. 182-183*)

Najväčším programom v tejto oblasti je operačný program pre infraštruktúru a životné prostredie v Poľsku. Celková podpora na tento projekt z Kohézneho fondu a EFRR je 28 miliárd EUR a väčšia časť jeho priorít sa týka práve ochrany životného prostredia – vodného a odpadového hospodárstva, dopravy šetrnej k životnému prostrediu alebo energetickej účinnosti. (*von Breska, 2010, s. 241*)

Vedecký park vo Fínsku

V minulom programovom období bolo vyčlenených 1,5 milióna EUR na rozvoj vedeckého a obchodného parku (Cleantech Science and Business park). Za cieľ bolo stanovené obohatenie medzi rôznymi oblasťami, podpora inovácií a taktiež rozvoj technológií k ochrane životného prostredia prostredníctvom prepojení medzi malými a strednými podnikmi, vysokými školami a regionálnymi orgánmi. Tento program bol zavedený spoločne s magisterským programom v environmentálnych technológiách a profesúrou v oblasti hospodárenia s odpadmi. Za kladný výsledok tohto programu možno označiť najmä vytvorenie takmer 200 nových pracovných miest, vytvorenie dvoch desiatok podnikov a prilákanie investícií vo výške väčšej ako 30 miliónov EUR. Fínske Lahti sa teda stalo lídrom v inováciách životného prostredia a taktiež veľmi lákavým centrom pre podniky zaoberajúce sa týmito činnosťami. (*von Breska, 2010, s. 242*)

5.2 Zhrnutie a vlastný názor

Vízia politiky súdržnosti Európskej únie je veľmi rozsiahla a obsahuje či už hospodársky rozvoj menej rozvinutých regiónov a podporu zraniteľných sociálnych skupín, alebo environmentálnu a sociálnu udržateľnosť rozvoja zároveň so snahou rešpektovať kultúry jednotlivých častí Únie. Široký rozsah vízie tejto politiky je odrazený aj v rozmanitosti jej fondov a programov, alebo oblastí jej pôsobenia.

V rámci politiky súdržnosti poskytované prostriedky pomohli v rokoch 2000 až 2006 vytvoriť zhruba 1 milión nových pracovných miest v podnikoch na území celej EÚ. Ďalší prínos regionálnej politiky a finančných prostriedkov ňou investovaných je možné vidieť

v zvyšovaní HDP EÚ-15 (regióny cieľa 1), ktoré sa v tomto období zvýšilo takmer o 10 %. Je teda možné skonštatovať, že bol zaznamenaný určitý príspevok k posilneniu obchodu a vývozu prispievateľských krajín, čo jednoznačne pomohlo ku kompenzácií ich príspevkov na financovanie regionálnej politiky.

Na druhej strane je však potrebné poukázať na možné zlepšenie v oblasti grantov na výskum, vývoj a podnikanie, ktoré sa v minulej dobe používali až prehnane na úkor tzv. nepriamych alebo nefinančných nástrojov ako napríklad poradenstvo, vytváranie rôznych zoskupení a sietí. Som jednoznačne toho názoru, že v dnešnej dobe je potrebné docieľiť a dosiahnuť vyváženú kombináciu medzi finančnými a nefinančnými nástrojmi. Takúto diverzifikáciu podporuje Európska komisia v spolupráci s Európskou investičnou bankou prostredníctvom iniciatív JESSICA, JEREMIE, JASPERS a JASMINE.

Za pozitívum investícií politiky súdržnosti je určite možné označiť vybudovanie diaľnic a ciest v menej rozvinutých regiónoch EÚ-15, kde sa tento cieľ už takmer podarilo naplniť. Komisia zdôraznila značný úmysel presunu investícií smerom k ekologickejšim druhom dopravy, či už ide o mestské alebo železničné dopravné systémy.

Činnosť Komisie v oblasti ochrany životného prostredia pomohla k splneniu požiadaviek obsiahnutých v environmentálnych smerniciach EÚ a jednoznačne prispela aj k zlepšeniu kvality životného prostredia a tým aj kvality života. Napríklad už v roku 2010 bola nadpolovičná väčšina štátov EÚ úspešná v znižovaní emisií skleníkových plynov. Tento cieľ je samozrejme obsiahnutý v programoch na funkčné obdobie 2007-2013. Svoju úlohu zohrali aj Európsky fond regionálneho rozvoja spolu s Kohéznym fondom. Vďaka pomoci z týchto fondov bolo v minulom funkčnom období viac ako 20 miliónov ľudí pripojených k zásobovaniu čistou vodou a na systémy čistenia odpadových vôd a ich zberu bolo napojené podobné množstvo ľudí. (*von Breska, 2010, s. 256*)

Ako som už spomenul v súvislosti s grantmi na podnikanie, výskum a vývoj, tento nedostatok sa z viacerých hodnotení rovnako potvrdil aj v ostatných oblastiach investícií. Jednalo sa taktiež o chybu tzv. prehnanej absorpcie, to znamená prehnané sústredenie na čerpanie finančných prostriedkov a do úzadia sa dostávali skutočné ciele daných programov. Môj osobný názor je, že chyba je na oboch stranách. Čerpanie finančných prostriedkov je z pohľadu členských štátov a ich vlád nepochybne veľkým predpokladom dosiahnutia cieľa a úspechov, myslím si však, že ďaleko dôležitejším je reálne dosiahnutie zaumienených cie-

řov. Chybu zo strany inštitúcie EÚ vidím napríklad v hodnotiacich a monitorovacích systémoch, ktoré boli podľa môjho názoru príliš „krátkozraké“. Taktiež boli prehnane zamerané na čerpanie prostriedkov, ktoré bolo celkom určite uprednostňované pred skutočným dosiahnutím výsledkov a výstupov. Je mnoho prípadov kedy sa v monitorovacích systémoch hodnotilo a dávalo do popredia čerpanie prostriedkov a hodnoty ako počet osôb absolvujúcich isté vzdelávanie, vzdialenosti vybudovaných diaľnic a podobne. Hodnotené by mali na rozdiel od týchto hodnôt byť skutočne dosiahnuté výstupy, ktoré by bolo v prípade programov pre podporu vzdelávania možné vidieť napríklad v počte ľudí, ktorí po absolvovaní vzdelávacieho programu získali prácu. Na rozdiel od veľmi krátkozrakého sledovania počtu kilometrov novovybudovaných ciest by bolo podľa mňa vhodnejšie sledovať veličiny ako úspora času pri cestovaní spôsobená novými cestami, alebo príliv investorov, ktorí do danej krajiny prišli práve kvôli vybudovaniu lepšej infraštruktúry a zjednodušeniu prístupu a spojenia. Práve v tejto otázke vidím hlavný nedostatok a potrebu zlepšenia. Monitorovacie a hodnotiace systémy musia sledovať výkon a plnenie cieľov a preto je potrebná jasná strategická predstava o zameraní jednotlivých programov na konkrétne a hodnotiteľné ciele.

ZÁVER

V mojej bakalárskej práci, ktorej témou bola činnosť Európskej komisie v oblasti regionálneho rozvoja, som sa v nadväznosti na túto tému pokúsil túto činnosť analyzovať a uviesť príklady dopadov tejto činnosti na životy občanov európskych krajín. Pevne verím, že cieľ mojej práce sa mi podarilo naplniť a výstup v podobe zhrnutia pozitívnych a negatívnych dopadov činností Európskej komisie, konkrétne Generálneho riaditeľstva pre regionálnu politiku, poukázal na to, že Európska komisia a jej zamestnanci robia v konečnom dôsledku z Európy lepšie miesto pre kvalitný život jej občanov. Ako každá oblasť, tak aj činnosť Európskej komisie má však svoje negatíva, ktoré osobne vidím najmä v hodnotiacich, v niektorých prípadoch aj kontrolných systémoch.

Práca sa skladá z dvoch častí – teoretickej a praktickej. Teoretická časť je venovaná krátkej charakteristike Európskej komisie ako výkonného orgánu Európskej únie a následne jej podrobnejšej vnútornej štruktúre. Pri charakteristike jednotlivých portfólií a komisárov som spomínal len oblasti politík Európskej únie, ktoré sa dotýkajú mnou stanovených oblastí, na ktorých bol sledovaný dopad činnosti Komisie. Druhá časť teoretickej časti bola zameraná na predstavenie prameňov práva týkajúcich sa regionálneho rozvoja.

Praktická časť obsahuje zhrnutie zodpovedností Generálneho riaditeľstva pre regionálnu a mestskú politiku a následne aj pracovný program Európskej komisie na rok 2013. V poslednej, a z pohľadu výstupu práce najdôležitejšej časti práce, je zhrnutý dopad regionálnej politiky a uvedenie najmä pozitívnych prípadov pomoci. Pri dopadoch tejto politiky som sa zameril na oblasti akými sú inkluzívny rast, konkurencieschopnosť podnikov, dopravné infraštruktúry alebo zamestnanosť.

Keby sa mám rozhodnúť, či činnosť Európskej komisie vnímam buď kladne alebo záporne, hodnotil by som ju určite kladne. Prácu nielen komisárov, ale aj administratívnych pracovníkov Komisie, vnímam pozitívne a mám za to, že investícia do nákladov na chod tejto inštitúcie, sa Európe a najmä občanom v nej žijúcich, vráti v niekoľkonásobnom pomere.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY**Zoznam použitých kníh/monografií**

European Union foreign investment yearbook 2008, data 2001-2006, 2008. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. ISBN 978-92-79-08401-0.

Európska komisia: Európska komisia 2010 - 2014: Profily a priority, 2010. Luxemburg: Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev. ISBN 978-92-79-10638-5.

Evropská komise: Jak funguje Evropská unie : průvodce občana institucemi EU, 2007. Luxemburg: Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev. ISBN 92-79-03666-1.

GERLOCH, A., 2007. *Teorie práva*. 4. vyd. Dobrá Voda : Aleš Čeněk, ISBN 978-80-7380-023-9.

GRILLER, S. et al., 2008. *The Lisbon Treaty : EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* Wien : Springer, ISBN 978-3-211-09428-0.

HRDÝ, Milan, 2006. *Hodnocení ekonomické efektivity investičních projektů EU*. Praha: ASPI. ISBN 80-7357-137-4.

Institute Evropské unie, 2002. Praha: Informační centrum Evropské unie, ISBN 80-238-8100-0.

JANKŮ, Martin a Linda JANKŮ, 2009. *Vybrané kapitoly z práva EÚ*. Ostrava-Přívoz: KEY Publishing s.r.o., ISBN 978-80-7418-049-1.

JENÍČEK, Vladimír, 2010. *Vyvážený rozvoj: na globální a regionální úrovni*. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-195-6.

KACZOROWSKA, A., 2010. *European Union Law*. 2nd ed. Abingdon : Routledge, ISBN 978-0-415-58246-9.

KREJČÍ, Tomáš, 2010. *Regionální rozvoj: teorie, aplikace, regionalizace*. Brno: Mendelova univerzita. ISBN 978-80-7375-414-3.

SVOBODA, Pavel, 2010. *Úvod do evropského práva*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, ISBN 78-80-7400-313-4.

SYLLOVÁ, J. a kol., 2010. *Lisabonská smlouva : Komentář*. Praha : C. H. Beck, ISBN 978-80-7400-339-4.

TICHÝ, L. a kol., 2006. *Evropské právo*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, ISBN 80-7179-430-9.

VON BRESKA, Eric, 2010. *Investovanie do budúcnosti Európy: Piata správa Komisie o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti*. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie. ISBN 978-92-79-17792-7.

WOKOUN, René a Jozef TVRDOŇ, 2010. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Praha: *Oeconomica*. ISBN 978-80-245-1736-0.

WOKOUN, René, Zdeněk LUKÁŠ a Jana KOUŘILOVÁ, 2002. *Výkladový slovník regionální a strukturální politiky Evropské unie*. Praha: IFEC. JUSTIS. ISBN 80-864 12-18-0.

Zoznam použitých právnych predpisov

Konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie (v znení Lisabonskej zmluvy), 2008. Bratislava : Ministerstvo zahraničných vecí SR. ISBN 978-80-88726-24-1.

Zoznam použitých internetových zdrojov

Činnosti Európskej komisie: Pracovný program Komisie na rok 2013, 2012. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 23.10.2012 [cit. 2013-05-04]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/atwork/pdf/cwp2013_sk.pdf

EUR-Lex: Úradný vestník, 2012. *Europa.eu: eur-lex.europa.eu* [online]. 2.04.2013 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:291:0011:01:SK:HTML>

Fondy, 2012a. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 29.08.2012 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/regional/index_sk.cfm

Fondy, 2012b. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 23.04.2012 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/cohesion/index_sk.cfm

Fondy, 2012c. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 23.04.2012 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/ipa/index_sk.cfm

Fondy, 2013. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 30.04.2013 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/solidarity/index_sk.cfm

Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku, 2012. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 13.05.2013 [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy/index_sk.htm

Kohézná politika 2007-2013, 2012. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 22.02.2013 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/index_sk.htm

Kohézne financovanie EÚ, 2012. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 08.11.2012 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/funding/index_sk.cfm

Právne texty, 2012a. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 23.04.2012 [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/information/legislation/index_sk.cfm

Právne texty, 2012b. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 23.04.2012 [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/guidelines/financial_correction/correction_2007_sk.pdf

Právo EÚ, 2012. *Europa.eu: e-justice.europa.eu* [online]. 05.07.2012 [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_eu_law-3-cs.do

Přehledy právních předpisů EU: Nástroj předvstupní pomoci, 2012. *Europa.eu* [online]. 20.02.2012 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/enlargement/e50020_cs.htm

Regionálna politika a najvzdialenejšie regióny, 2012. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 12.07.2012 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/activity/outermost/index_sk.cfm

Severské Írsko: Mierový program, 2013. *Europa.eu: ec.europa.eu* [online]. 01.02.2013 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/activity/ireland/index_sk.cfm

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

DPH	Daň z pridanej hodnoty.
EEAS	Európska služba pre vonkajšiu činnosť.
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja.
EK	Európska komisia
EP	Európsky parlament
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ES	Európske spoločenstvo
ESF	Európsky sociálny fond
EÚ	Európska únia
FEP	Európsky fond pre rybné hospodárstvo
FSEÚ	Fond solidarity Európskej únie
GR	Generálne riaditeľstvo
HDP	Hrubý domáci produkt
HND	Hrubý národný dôchodok
IKT	Informačné a komunikačné technológie
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance (Nástroj predvstupovej pomoci)
KF	Kohézny fond
MSP	Malé a stredné podniky
NATO	North Atlantic Treaty Organisation (Severoatlantická aliancia)
NPP	Nástroj predvstupovej pomoci
ZEÚ	Zmluva o Európskej únii
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie

ZOZNAM OBRÁZKOV

<i>Obr. 1 Graf – Rozdelenie finančných prostriedkov podľa fondov (vlastné spracovanie údajov z Kohézne financovanie EÚ, ©2012)</i>	31
<i>Obr. 2 Graf – Rozdelenie finančných prostriedkov podľa cieľov (vlastné spracovanie údajov z Kohézne financovanie EÚ, ©2012)</i>	32
<i>Obr. 3 Mapa – Regióny oprávnené k čerpaniu prostriedkov (Kohézna politika 2007-2013, ©2012)</i>	33
<i>Obr. 4 Graf – Vplyv investičných grantov na zamestnanca, 2000 – 2006 (von Breska,2010, s. 209)</i>	49
<i>Obr. 5 Graf – Výdavky regionálnej politiky na dopravné systémy (von Breska, 2010, s. 218)</i>	52